

ئەنقەرە گامیگ عاقلانەیتەر

لەو ختیگە و پارت داد وگەشەیداین لەهەلۆزاردنەیل پەرلەمانی سەرکەفت و دەسلەت گەردەدەسەو تەقلائی فەرەیک کردگەتا کیشەیل دیرین ناوخوویی و دەرەکی ولانەکی کەم کەم چارەسەر بگەیک وتەنانتەت حکوومەتەگەکی ئەردوگان تەقلا کەیک بووگەبازیکەرێگ سیاسی لەچارەسەرکردن کیشەیل رووزەهەلات ناوڕاس جوور کیشی ئسرائیل و فلسطینەیل و هەمیش کیشەنەووەیەگە ئیران. لەباوەت کوردیش حکوومەت ناوبریگ گامەیل بویرانەیک ئەلگەرد چ لەناو و چلە دەشت ولات وەلی وەبی گوما ئەو تەقلایلەوێل کیشە و گرفت جەنەرالەیل و حزب ولانەیل ناسیۆنالیستی تورکیاری وەرۆی بوی و نەتوینەست وەرگورەیی بەرنامەیی دیاری کریگ بچووگەنوواو بەرنامەجیوێجی بگەیک. لەباوەت هەرێم کوردستان واتە کوردستان باشوور حکوومەت ئەنقەرە گامەیل عاقلانەیک ئەلگەرد وەختیگ ناکووکیەیل ناوینی هەردولا ئارامەو کرد وری دانووستان ئەرا چارەسەر کیشە و ناکووکیەگان گەردەوەر؛ تا ئەورەگ تەنانتەت کونسولگەری خوێی لەهەولێر واز کرد و بەیش وە دگان ناین رەسمی وە حکوومەت و پەرلەمان کوردستان حەساوکریەیی لەعورف دبلۆماسی؛ بیجگەئەویش ئال وگۆر بازگانی ناوینی هەردولا رووز وەرۆژ وەرولا و زیاتەر و بووک و قەبارەیی سەرمايەگوزاری یا وەبەرھێنان شەریکەیل تورکی لەکوردستان رووز وەرۆژ زیاتر نەشونما کەیک . و ئەگەر تەسریجەیل ئی دویاخەری ئەحمەد داود ئوغلو وەزیر کاروبار خارجیەیی تورکیایش بژنەفیم ک ستایش لەپیش کەفتنەیل هەرێم کوردستان لەگشت بواریەیل کەیک یانەگشتی نیشانەیل ئەرینین لە باوەت سیاست تازەیی ئەنقەرەلەوەرکیشەیی کورد وەگشتی وەرێم کوردستان وەتایەت؛ لەی دویاخەرەحکوومەت ئەردوگان گامیگ بویرانەیتەر ئەلگەرد وەختی سەرۆک هەرێم کوردستان وەشیوێ فەرەیی دەعوەت کرد تاسەردان ئەنقەرەبگەیک ئەرا باس کردن باوەتەیل تاییەت وە هەردولا؛ ئەگەر بتوایم خوێنستن هویردە و دەقیقیگ ئەرا ئی دەعوەتەبگەبیم توپەنیم بویشیم ک حکوومەت ئەردوگان ها تەما هەرێم کوردستان جوور راسیگ و جوور کیانیگ نیمچەسەرەخوێی لەناوچەگەبناسی و رەسبەسەئەو باوەرەک وەبی هاوکاری و راوێژ وەل ئی کیانەنەتوینەیی کەرانیگ گریەکوورەیی ناوخوویی ولانەگەیی واز بگەیک ک ئەویش چارەسەرکردن کیشی کوردەوە تاییەت لەی ئان وساتەک راسەوگەردنەیل گرنکیگ لەدەستوور تورکیالەلایەن دادگای بالای ئەو ولانەووەپەسەن کریاکە و بەیش موزدەیکتەر ئەرا حکوومەت داد و گەشەویداین تا زیاتر و چالاکتەر بچووگەبیری چارەسەر ناستیانەئەرا کیشەیل دیرین ناوخوویی ولانەگەیی و وە راسی توپەنیم بویشیم ک دەعوەتەگەیی ئەنقەرەلەسەرۆک هەرێم کوردستان کام بویرانەو عاقلانەیک ترەک ئەنقەرەوەرەو کنار ئارامی و سەقام بەیک.

مجله‌یگ ههفتانه گشتییه له‌لاین دهمزگی رووشنهویری ورمسانن کورد فهیلی(شهفهق) بلاقه‌نکریهگ

شماره (69) ئایار (2709-2710) کوردی (2010) میلادی

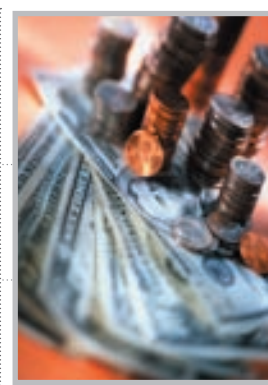
46

مللەت کورد ئە گشت بواریەیل ژیان نەو سابت کردیە ک هویج کەمتر نییە ئە مللەتەیل دونیا.....

36

یەکی ئە ژنەیل کورد ناو دارمانە ئە شار خانەقین ئە پارێزگای دیالی.....

20

راسەوهدریژی تاریخ، پوییل وەسیلەیک بویەئەرا جموجویل مەردم و ئەرا ژیان و گۆزەران.....

سەر نوێسەر

عەلی حسین فهیلی

بەرئۆبەر نوێسانن

ماجد سویره میری

دەستەیی نوێسەرەیل

جەمال ئەرکوازی

ئاراس جواد

سارا عەلی

نسرین میرزا

ئارام حەسەن

هەوران ئەمین

ئامادەکردن هونەری

لەیس عیسا ئیبراھیم

Tel:

07901373702

7403411

8836604

gullsoo@shafaaq.com

نرخ 1000 دینار

- ❖ هاوپه‌یمانی تانهیل خوێی ئەرا کیشاگەو؟!
- ❖ چە لە بەغدا پوی دەیک؟
- ❖ حکوومەتیگ خوازیمن
- ❖ ساسانیەیل (کورد)ن ئەک فارس
- ❖ دوگماتیزم و قەیران کەسایەتی کورد
- ❖ سیاست نەفت حکوومەت هەرێم کوردستان لەپوی گەشەکردن ئابووریەوہ ...

خاوەن ئەمتیاز دهمزگی رووشنیری و راگەیانندی کوردی فهیلی(شهفهق)

توان کورد بهن له قالب

نا: که یوان که نهوړ

له راپورتیڅ خه وهری سالانه (هه والگری) نه مریکا، نشاره وه یه که ید ک نه را دامه زرانن حکومت نوو له عراق، کورد نه خش فره بویچگ تری دیرن له چهو سانه یل وهرجله ئینگه و حکومت ته یل تره ک عراق دویای سال (۲۰۰۳) وه ئینگه وهخت یه یشه هاتیبه ک رول یا دهور کورد له لایه ن عه ره به یله و له قالب بدریه ید!

کورد له سهر دسلات و شهر ناوهین خوهیان په نا بردن وه ئیران و سوپای عراق و وه دسمیهت وانه یه کتره کیان قه ل قام کرد. ههر وهی جووره یشه باس له یه یشه که ید، ناکووی و مله جهری و جهر کیشان دهمی له ناوهین به غدا و ههر یم کوردسان ئینگه وهرده وامه، ک له سهر مارگه و سهر چاوه یل سامانه و ناکووی له سهر ئه ی خه ته یله بویه سه ممه ر یه گ فره له داین وسه ندن هیل شکست بخوه ید. خهت و هیله یله جیا، له سهر قانون نهفت و گاز و چاره سهر نهوینیان، بویه هه و هگ نهفتیگ له ههر یم کوردسان نه را حکومت عراق کل کریه ید، ک نهوسا رووژانه ۱۰۰هزار بهرمیل بوی، ئینگه داوه زیگ و بووده ۲۰هزار بهرمیل له رووژا. ئمجا وهرده وام که ید و ئویشی: ئینگه په یوه ندی ناوهین به غدا و هه ولیر وه گومان وه یه کتره ک داشتن دواوم که ید و کهش و لویت له یه کدانیش پییه و دیاره و یه یشه خوهی هه ره شه یگه ک له ئوقره یی عراق که ید. وه هویریش تیه رید چوین له دو سال گوزه یشته له سهر بهر هاوردن نهفت، بارزانی و مالیکی له شهر ی ئه وشاریای بوین، وه چیشتی نه مهنوی وه ممه ر خانقین و بری له ناوچه یل کیشه له سهر جوی مه خمو ر، سوپای عراق و قووهت پیشمه رگه بهن له یه ک.

له کووتاییش گونته ر هه ول ده ید، جوواو ئه ی پرسیاره به ید، داخم په یوه ندی هیل ههر یم و به غدا له ئاینده چه و سه ریان تیه ید و چوین؟ ئایا عراق هه وهی فیدرالیه و میئیدی یا نه؟ یا خو عه رهب هه ولدن ئالشتی بکه ن و له جیی دمو له تیگ مه رکه زی بنه ن؟ له لای تریشوه باس له وهتنه یل بارزانی که یگ، ک وهتیبه: ری وه شکنن و له ناو بردن ده سک هفت هیل کورد نیه یم له لایه ن په رله مان عراقه و وه ئه گه ر کاریگ له یوا بکریه ید و ده ستوو ر ئینگه ی عراق بشوین، عراق به شه به شه و بووت.

ناکووکیه یل کورد و عه رهب له سهر ناوچه یل کیشه دار، کریه ید بووده ممه ر ئه لسان و دم گرتن شهر و له یه کدان تایقی؟! ئه ی راپورته باس له یه یشه که ید، هاوردی داهات نهفت، دمس گرتن وه سهر مارگه یل نهفت، له یه کخسن پیشمه رگه و له شکه ر عراق، پیویشتی وه کارکردن فره تره کی دیرید و ئویشی: (کیشه کیش و ناکووکیه یل کورد و عه رهب سهر شووان خه له تنه س و شایه دیش بتوقی). راپورته گه له سهر یه یشه باده ید گه ز، ک نه لوژانن ئه ی جاره، بویه هاوکار یه گ سونه یل وه نهویر تان و نازهو بانه ناو مه یدان سیاسی و بهش سهر مکی و یه کمیانیش له قسیه و گو تار سیاسی ک که نیش یه سه، که بایه ته ده ستوو ر ئالشت بووت و ماف و ئیمتیا زه یل کوردیش که مه و بکریه ید وه تابه تیش ریگرن له جیوه جی بوین ماده ی ۱۴۰.

گونته ر؛ باس له یه یشه که ید ک وه رای و باوه ر سونه یل ده ستوو ر هه میشه یی عراق، فیدرالیزم نه را کورد مسو گه ر کردیه. یه یش له حاله تیگه لاوازی و کز بوین عراق ئیقرار وه یه کردیه و له بان یانه یشوه هاپی واز کردیه نه را جیاوه بوین کورد له عراق و دهرگای ئه ی جیاوه بوینیه ناسه ی ئه و بان پیشت سیاسی عراق. وهی له چه ن دمه ته هه ی رووژنامه وانی بارزانی سهر دال ههر یم کوردسان باس له یه کردیه، گیشت سونه یل دژ وه کورد نین و له چه ن سهر کرده یانیش ناو هاوردیه، جوی رافیع عیساوی، ئه یاد سامه رایبی ک له نایه مه یل دیاری سونین ک هه لویشتیان دووسانه یه له وهرایوه ر کورد. هه لسه نگاننده گه ی جیمس تاون له باره ی چاره نویس کورد، پرسیار ئه یه که ید، داخم چاره نویس ههر یم کوردسان چه وه سهر ی تیه ید، دویای یه گ تاله بانی خانه نشین بوود و واز له پوسته گه ی بارید؟ ناوبریای شه ر هیل ناوهین کورد وهل خوه یانا ئه و هویر تیه رید، ک جوی

نه لوژاننه پایه ی کورد سسه و بوی و خوهی وهرمو دویا کیشا و له پله ی دویم هات نه را پله ی چوارم. ئه ی وهرمو دویا چیینه له نه خسه ی رزاروه نی لیسته یل عراق، وهی ماناسه ک کورد که هفته و دویا و خوار.

ههر چه ن سهر چه م لیسته یل و لایه نه یل عراقی جهخت له سهر گرنگی به شدار بوین کورد له حکومت ئاینده ی عراق که ن، وهی هیمن گفتوگو جدی دمس وه پی نه کردیه تا ئاشکرا بووت، ئایا لایه ن عه رهب دگان وه داواکاریه یل کوردا نه ن یا نه؟ نه وگ تا ئینگه له کورد دیاره و ئاشکرا بویه، خه و خه یاله یل و ناوه خته یل کورد له سهر جیوه جی کردن ته مام ده ستوو ر عراق وه تابه ت جیوه جی بوین ماده ی ۱۴۰. له باوهت حکومتیه شو، نه ندام لیژنه ی رشانن به رنامه ی کار هاویه ش لیسته یل کورد و سهر کرده یل یه گرتی ئیسلامی له نه نجوومه نی نوینه ران نوو، نه جیپ باله تایی وه تیبه: (لیژنه گه یان ریکه هفتنه ک پوسته یل سهر دال کو مار و وه زیر دارایی و نهفت بکه نانه کورد). ئمجا هه ره لایه ن و که سان تره کیش له لایان له یواسه، ک لایه ن کورد وه تابه تی سهر کرده یل ههر یم، وهی باوه ر ره سینه ک پو ست و مزارهت دهر وهی عراق له به رزه وه ندی کورد نهویه و نییشه. چوین له دویای سال ۲۰۰۳ ک ئه ی پوسته وه دمس کورده و بویه، ئه ی و مزاره ته تان و قووهت یه نه یاشتیبه ک کاری نه را کورد بکه ید. هه تا یه یشه نه را به لگه هاوردیه ک له دیداریگ مه سعود بارزانی وهل کانال عه ره به یه یش، وه تیبه: (وه ته مایم و مزارهت دهر وه وهل و مزارهت تره کا ئالشت بکه یم). راپور ت سالانه ی ئه ی گرووپه (هه والگری) نه مرکیبه له شیه وکردن و هه لسه نگاندن بارووه زع نه منی و ناسایش له عراقیش باس کردیه. له وهرده وامی ئه ی راپورته له یوا هاوردیه: (کیشه کیش و

له راپورتی شیکاری و هه لسه نگاندن له باوهت رهوشیا بار نه منی عراق، شیه وکه ر سیاسی دامه زراوه ی جیمی تاون نه مرکی، "مایکل گونته ر"، باس له یه که ید ک دویای نه لوژانن په رله مانی ئادار گوزه یشته، نه خش کورد له پیکهاوردن حکومت ئاینده وهرمو دویا چییه، جوی جارانشی دسلات نه منی و سیاسی وه توانای نه پری تا بتویه نن کاری بکه ن یا چیشتی بکه نه دمس خوه یان. راپورته گه باس له کیسه ی نهفت، زهوی، پیشمه رگه یش که ید و وه ناویشان سهر مکی ئه ی کیشه کیش و ناکووکیه یله له فوناعی ئاینده ک ها له نوای ههر دولایه ن به غدا و هه ولیر ناو بر دیه. ئه ی شیه وکه ر نه مرکیبه باس له یه یشه که ید (فره له عه ره به یل له یه بیزارن و ناخوه شیشه له لایان ک کورد دسلاتی ها وه سهر یانه و، و کوردیش وه ده سو پیکه ر و سهر دتای نه را جیاوه بوین ههر یم کوردسان "باکوور عراق" له عراق زانن). و کوردیش هه له بنه چه کیشا نیهت و مورادی له یوا دیرید ک له عراق جیاوه بووت.

پرس سهر مکی ک راپورته گه وه دهرویه و خر خوه ید، یه سه: (که ی وهخت له قالدان و سنوورنان نه را رول کورد له عراق تیه ید)؟! ئمجا خوهی جواوه ده ید و ئویشی: (ئینگه وهخت وه هاتیبه). نه یه شه ئامازه یگه وه فوناعی پیشت نه لوژانن ک داین و سه نین و ئالشت بوینی له په یوه ندی هیل له ناوهین لیسته یل دمس وه پی کرده نه را دامه زرانن حکومت نوو. دویای وهگ له فوناعی گوزه یشته لیست هاویه مانی کوردسان له پیشت دو نه لوژانن ک له (۲۰۰۵) نه نجام دریا، و له ی نه لوژاننه پله ی دویمی له عراق وه دمس هاورد، ئه ی پله وه دمس خسته بویه هووکار یه گ قورسی و گرانی نه را کورد له دروس کردن حکومت و بهش گرتن له دسلات نه را خوهی دیاری بکه ید و بگریدیش. وهی له ی

هاوپه یمانی تانهیل خوهی ئەرا کیشاگەو؟!

شۆرش شاواز

دویای یهگ دادگا قه‌رار دا ك له‌برینگ له ناوچهیل و پاریزگایل ده‌نگهیل خه‌لك وه دەس بشماریه‌ید و ئەه‌ی كاره دەس وه پێ كرد، لیست هاوپه‌یمانی كوردسان له شكایه‌ت خوه‌ی گوزه‌بیش‌ت كرد و تانه‌ی

خوه‌ی كیشاگه‌و! . شایه‌د له‌یوا هویره بکریه‌ید ك ئەرا كورد ئەه‌ی كاره كرد؟ ئەرا یه‌گ مه‌مه‌ر ئەه‌ی كاره بزانی‌م و كه‌مه‌ی له سه‌ری قویله‌و بویم، پێویسته‌ یه‌ بزانی‌م دو لیست تره‌كیش(ده‌وله‌ت قانوون و عیراقیه‌)

ماوه‌یه‌ دو‌مانگه‌ له‌ تاریخ پروسه‌ی نه‌لوژانن گوزه‌بیش‌تیه‌، وه‌ه‌ی هی‌مان كیشمه‌كیشی لایه‌نه‌یل به‌شدار بوی له‌ی نه‌لوژاننه‌ وه‌رده‌وامه‌. له‌ی جه‌ركیشانه‌گ له‌ ناو لایه‌نه‌یل فره‌ خوه‌ی وه زه‌قی نیشاندان، قه‌بوول نه‌كردن بازینگ له‌ نه‌نجامه‌یل نه‌لوژاننوی له‌ برینگ شار و پاریزگایل. ئەه‌ی قه‌بوول نه‌كردنه‌ كار ره‌سانه‌ نه‌و جیه‌ی ك چه‌ن لایه‌ن تانه‌ به‌ن له‌ی

نه‌لوژاننه‌ و شكایه‌ت بکه‌ن دادگای بالای تاوانه‌یل فیدرال عیراق. له‌ ناو ئەه‌ی لایه‌ن یا نیه‌سه‌ته‌یلیشه‌، لیستی هاوپه‌یمانی كوردسانیش، له‌ سه‌ر بازینگ له‌ ناوچه‌یل تانه‌ی خوه‌ی ناراستی ئەه‌ی مه‌حكه‌مه‌ كرد و خوه‌ی وه‌ هه‌ق‌داریش زان‌س.

وه سه‌ركردایه‌تی نووری مالکی و ئەه‌یاد عه‌لاویش وه‌ی نه‌نجام نه‌لوژاننه‌ رازی نه‌وینه‌و، تانه‌ و شكایه‌ت خوه‌یانیش وه‌ دادگا بالای تاوان ره‌ساننه‌. ئەه‌وگ دیاره‌ یه‌سه‌ له‌ درێزه‌و بوین وه‌خت و دیار نه‌وین نه‌نجام

نه‌لوژانن وه‌ ته‌مامی، خوه‌ی ده‌سپێچگی بوی، ئەرا یه‌گ ئەه‌ی دو لیسته‌ ده‌س بکه‌نه‌ راولێژکاری و بان و خوار كردن و دانوسه‌نن و هل ده‌وله‌ته‌یل هاوسا و قسه‌یه‌كردن وه‌ل لایه‌نه‌یل دژوه‌ر خوه‌یانا ئەرا یه‌گ به‌رسنه‌

لوتكه‌ ده‌سلات و خوه‌یان بوونه‌ كه‌له‌ ده‌سلات له‌ عیراق. ئەه‌وگ دیاره‌ یه‌سه‌ سه‌ردال لیست قانوون جه‌نابی مالکی ك ئینگه‌ سه‌روك وه‌زیران عیراقه‌ دل له‌ی ده‌سلاته‌ نیه‌نه‌ی و كورسیه‌گ جوول نیه‌كه‌ید و له‌ بانیش نیه‌یده‌ولا و ئەرا له‌ ده‌س نیانی‌شی هه‌ركاری كه‌ید و وه‌مه‌ر فه‌ن و فیتنی وه‌ كار تیه‌رد تا هه‌ به‌مینه‌دی. ئەه‌ی كار جه‌ناب مالیه‌كه‌ كیشا وه‌ره‌ ك موخته‌دا سه‌دریش بایدوه‌ ده‌نگ و بویشی: ئەگه‌ر ئیران فره‌ زه‌خت له‌ سه‌رم بکه‌ید تا وه‌ل مالکیا ری بکه‌فه‌م، ئەه‌ی ولاته‌ هه‌یلمه‌ جی و چه‌م ئەرا ولات تره‌ك!

له‌ لای تریشه‌و لیست عیراقیه‌یش دیاره‌ك چوین! ئەه‌ی لیسته‌ كه‌م تا فره‌ بال چه‌و ئەمه‌ریكا ها بان و ئەمه‌ریكا توادید ده‌سلات به‌گریده‌ ده‌س وه‌یش وه‌ مه‌رحه‌یلێگ خوه‌ی ئەرایان دانه‌ی. ئینگه‌یش له‌ی ناوه‌، چیشت ئەلاجه‌وی یه‌سه‌ و بایده‌د په‌رسیش بکریه‌ید، ئایا له‌ كام ولات و ده‌وله‌ت دیمنه‌و دوینیم دو مانگ له‌ سه‌ر نه‌لوژانن بچوود وه‌ل هی‌مان نه‌نجامه‌گه‌ی وه‌ ته‌مامی ئاشكرا نه‌ود؟ ئەه‌ی وه‌ره‌و دویا كیشان و وه‌خت كوشتنه‌ چه‌ ها له‌ پشتی؟ ئەمجا وه‌خت دوینیم لیست ده‌وله‌ت قانوون، نه‌نجام وه‌ ده‌س شمارین ده‌نگه‌یل قه‌بوول نیه‌كه‌ید، بێچگه‌ له‌ وه‌گ وه‌تیم، ج نه‌نجام تره‌ك كه‌فه‌یده‌ ده‌سمان؟

لیست هاوپه‌یمانی‌ش چوین یانه‌ خاس ناسی و زانی‌د یانه‌ توان وه‌ هه‌ر جوورگ بویه‌، نه‌یلن حكوومه‌ت تازه‌ بنیشی و نه‌گه‌ریش هات و ئەه‌ی حكوومه‌ته‌ نیش، وه‌ل ئەه‌و بان و خواره‌یله‌گ كردنه‌ و ساخت و پاخته‌یله‌گ دروس كردنه‌ وه‌ ته‌وافوق به‌رسن و به‌ره‌ژوه‌ندی وانیش وه‌لیا مسوگه‌ر بکه‌ی ئەرا یه‌گ دی قال قویله‌زه‌ نه‌ود وه‌ وه‌سف یه‌وه‌و ك زانس فره‌ هه‌قی خوریاس و هه‌ق كوشیش له‌ هه‌ق كورد كردنه‌، وه‌ل ئەرا یه‌گ زوی حكوومه‌ت تازه‌ بنیشی، وه‌ له‌وه‌رچه‌و گرتن به‌ره‌ژوه‌ندی گیشتی عیراق نه‌ ته‌ینا كورد، تانه‌ و شكایه‌ت خوه‌ی له‌ دادگا كیشاگه‌و، به‌لگوو تواس تا ئەه‌ی دویره‌مه‌ وه‌ره‌و كووتایی بووه‌ید، ئینگه‌یش دوینیم ك برایل عه‌ره‌بمان هه‌م هان له‌ مله‌جه‌ری و جه‌ركیشان وه‌ل یه‌گا و زووان قه‌ناعه‌ت له‌ لای هویچ كامیانه‌و دیار نییه‌، مه‌گه‌ر خودا یانه‌ بখে‌یده‌و ری خه‌یر!!

مەردم: جەمسەریگ نادیار لە ناو دیموکراسی

گول سوو

مەردم یا خە ئك، مستە ئە جیگ سیاسی هاوچەر خە و بووگ بوشیم چوارچیو تارخیگە گە ی چووگە و ئەرا سەردەم تازە، وە ئی مەردمیش وەك هەر مستە ئجیگ بنەرەتی فکری و سیاسی بی کیشە ئیە و نیە کریه یگ جەمدەنگییگ باریمنە دەس ئە بان ئە وەك مەردم چەس، مەردم چەمکیگ سیاسی و جووریگ ئە مەزەنە کردن سیاسیە و بگر بەشیگ قسە کردن ئە بان مەردم پەییوئندی وە وجود فۆرمیگ دیاریکریاگ سستم سیاسیە وە دیریگ ك ئەویش دیموکراسیە،

جایەل و دەسلات لە ناو نی دویرگرتن و گونجیان

تەنیا وە ئی

ئەگەر بایگ و قسە لە بان چین جایەل جوانەیل بکەیم، بایەسە ئەو راسییشە فەرمانووش نەکەیم ك سروس ت جایەلەیل پەرەلە کیشمە کیش و خود وەجست زانستن و تویری و پکابەری یا موناقسە و بیجگە ئەویش ئازایی و هوشیاری و تاقەت و توانا و خودگونجانن و چشتەیل تر، تویەنیم بوشیم گشت ئەیانەسفتە جایەلیە و جایەلەیلیش وەو سروس ت یا تەبیەتە وەناسریەن و

ئەیه بیجگە ئەوئك ریشگ و بنەچەك زووانگەری دیموکراسی وە معنای (حوکمرانی مەردم) تیەگ، معنای ئەوئسە سستم حوکمرانی وە شیوہیگ راسەوخۆ یا ناراسەوخۆ ئەرک یا واجبی دروسکردن مەردمە، ك وەشیوہیگ گشتییش دیموکراسی نوینەرایەتیە. دی معنای ئەوئسە مەردم دەسە یگ هەلوژن تا لەجیای ئەوان هویرە و بکەن و بریار بیەن، ئمجا مەردم لەیرا سەرچەوہی سەرورەری و دروسکەر بونیاد سیاسیە، وە ئی دیموکراسی ئیسەبویە سەراسییگ پەیمانەیی ئەرا جیاکردنەوہی حکوومەت رەوا لە حکوومەت نارەوا یا ئەرا جیاکردنەوہی دەسلات سیاسی بی مەرز و حکوومەت هەتاهەتایی لە دەسلات مەرزدار و حکوومەتیگ ك ماوگە ی دیاریکریاگە.

دیموکراسی یا ئەوئك وەپی ئویشن حوکمرانی، مەردم هویچ وەختیگ ئەوئەنی ئی ۲۰ سالە لە دویا وەتەواوی وەخوہی وەنە یەسە ی، بەشیگ چر وەکارهاوردن دیموکراسییش چووگە و ئەرا جووریگ لەچوینیەتی ئەو سستم و هویرەیلەك پەییوئندی دیرین وەدیموکراسیە و ئەرا دەیشت خوەرئاوا. لەدویا چارەك سەدە ۲۰ فرہیگ لەو کوومەلگایەیلە دکتاتۆری و دویاکەفتگ بوین و گام وەرە وازبوین یا ئنفتاح و گویرانکاری بنەرەتی نان. ئی مەسەلە هەر وە تەنیا یەکیٹی سؤفیت و ئۆروپای رووژەلات و ئەمریکای لاتینی نەگرتەوہ، بەلکوو مەسەلەگە ئەوئەبوی ك فکری دیموکراسییش ھاتەناو ئاسیاشەوہ، ئمجا لەی باوئەوئبووگ یابان وەك لەرووژەلات ئاسیا وەك سەفامگرتین و کویەنترین بارووزە دیموکراسی تەماشای بکریە یگ، چوینکە دەستور نويسریاگ دانا لە

سال ۱۸۸۹، وە ئی حکوومەت هاوچەر خ لە یابان دەرئەنجام داگریکردن یابان بوی لەلایەن ئەمریکاوہ.

حکوومەتە دیموکراسیەگە ی یابان لە سال (۱۹۴۷) وەو جویر بەرھەم دویای جەنگ جەھانەھاتەنواوہ، جویر ئەوئك چوین لە عیراق دیموکراسی دەرئەنجام جەنگ و داگریکردن ئەمریکی بوی ئەرا عیراق، ئمجا پرسیار ئەوہ ك ئایا نەخش و دەور مەردم چەس لەناو دیموکراسی و حوکمرانی مەردم چەس؟ ئایا ئی پرسیار وەو معنای تیەگ ك مەردم راسەوخۆ دەس داشتوون لەکاروبار قانووندانایین و جی وەجی کردنی؟ وە ئی دیموکراسی راسەوخۆ جووریگە لەخە یال، دیموکراسی هەمیشە نوینەرایەتی کردنە، یەیش وەو معنای تیەگ ك مەردم ئەرکیان لاوردن و داناین گرووپ جووراو جوورەلەوہر خاتر نوینەرایەتی کردنیان، دیموکراسی ئەوئەنیشان دە یگ ك مەردم فرمەگە می نەخش و دەور دویین لە دیموکراسی یا تویەنیم بوشیم لە دیموکراسی نەخش و دەور هاوولاتیەیل و مەردم لە حکوومەت مەرزدارە، یا لە وەخت هەلوژاردنەیل بەشداری دەنگداین کەن و بەعزە جارگیش لە وەخت قەیریگ پرس سیاسی و دەستووری بەشداری ریفرا ندۆم بکەن. ئمجا شایەت فرەکەس ئەو پرسیارە بکەن ك ئەگەر دیموکراسی خاسترین سستم سیاسیە لە دروسکردن بریارداین و نیادار کردن، ئە ی ئەرا چەریگە ئەرا مەردم خوەش نیە کریە یگ راسەوخۆ یا ناراسەوخۆ بریار بیەن؟ دیارە وەگورە ی رای شارەزایەیل کار هاوولاتی ئەوئسەك دەسە یگ لەسەر کردە و رابەر دروس بکەن ئەرا نوینەرایەتی کردنیان ئەك خوەیان وەشیوہیگ راسەوخۆ دەس داشتوون لە مەسەلە یلیان.

ولایەنە یلە.

لە گشت وەختیگ دەسلات لەوہر خاتر بەرژە وەندی و مقەییە تیکردن سەنگ خوە ی، هەر بایەسە داواکاری و خواستەیل چین و لایەنەیل وە تاییەت جایەل جوانەیل ئەنجام بیە یگ و لەی باوئە وە هەول خاس و دروسیگ بیە یگ و دویاخریش هەر ئەو جایەلە یلە خوەیان داینە مۆی دەسلات پیک تیرەن و هیز گویرانکاری و تازەگەری لە ئەوانەوہ سەرچەوہ گریگ و سەرھەلدە یگ. وە معنایگ تر لە حالەتیگ ئەگەر بایگ و کزی و خەمسەردی یا کەمتەرخەمیگ لەو ناوئە ی رۆ بیە یگ ئمجا ئەوہ چەنیگی ها لە بان دەسلات ئەوئەنیشە زیاتر چووگە و ئەرا کەمتەرخەمی و سسی جایەلە یلیش، چوینکە ئەوئك دیار و ئاشکراس لە کوومەلگای ئیمە قورسای و ئەھەمیەت جایەلە یل فرە لە چین و لایەنەیل تر زیاترە.

لەیرا بایەسە ئەوہ بزانیم ك نیەوگ و نیەگونجیە یگ ئیمە هەر لە خوەمانەوہ بریار پە یمن و لە هەمان وەخت وە هەوئس خوەمان قسە بکەیم، بەلکوو بایەسە گشت هاوکیشە یگ وە هەردوگ رویەگە ی بخوەنیمنە وەج خاس چ خراو، یەیش ئەرا ئەوئەستا ئەرا مەردم ئاشکرا بووگ راسی و دروسی مەسەلەگە تا چەنیگە و بایەسە چەوپیووشی لە حەقیقەت نەکریە یگ.

هەر وەو سروس تیشە ماملە و رەفتار وەل کەسە یل وەرانوہرا کەن. لەیرا دیار دە یگ ك بویەسە مایە ی نیگەرانی لەناوئنی ئی هەمگە سفەتە یلە، ئەویش ئەو هویر و خە یالەسە ك فرە جار دویینم جایەلە یل گشت چشتیگ و گشت مەسەلە یگ هەر وەسادی وەرگرن و قسە لەبانی کەن، یەیش وەو معنای لە وەختی باس لە دەسلات کەن ئەرا نمونە: وەناساییە وەئویشن دەسلات خاسە یا خراو، معنای ئەوئسە وەرەج لەوئك قسەگە بکەن، مەزەنە یا شیە و کردنیگ نسبی ئەرا مەسەلەگە نە یرن، هەر لەوہر ئەوئیش دویینم فرە جار جایەل جوانەیل لە بان ئی مەسەلەگە فەنەغەلەتەوہ، چوینکە بریار یا قەراریگ ئاسایی نیەك حوکم لە بان ئەوئەبیەن ك دەسلات ۱۰۰٪ گووش لە داواکاری جایەل جوانەیل نیە گریگ یا نیە چووگە پیری داواکاریە یلیانەوہ. یا وەمعنایگ تر تویەنیم بوشیم: ئەگەر ئەوئەراس بووگ معنای ئەوئسە دەسلات گووش لە منال و پیر و ژن و خاوەن خواست و هەوئجەیل تاییەتیش نیە گریگ، ك بیگو مان یەیش بریار یگ پەسەن و مەنتقی نیە، لەوہر ئەوئکوومەلگایش هەر لەو چین و لایەنە یلە پیکاتگە، ئمجا ئەگەر مەسەلەگە لە یوا بووگ دی معنای ئەوئسە دەسلات دوشمن گشت لایگە، یەیش لە وەختیگ وجود ئەو دەسلاتە لە حکوومەت ماملە کردنەوئەل ئەو چین

چه له بهغدا روی دهیگ؟

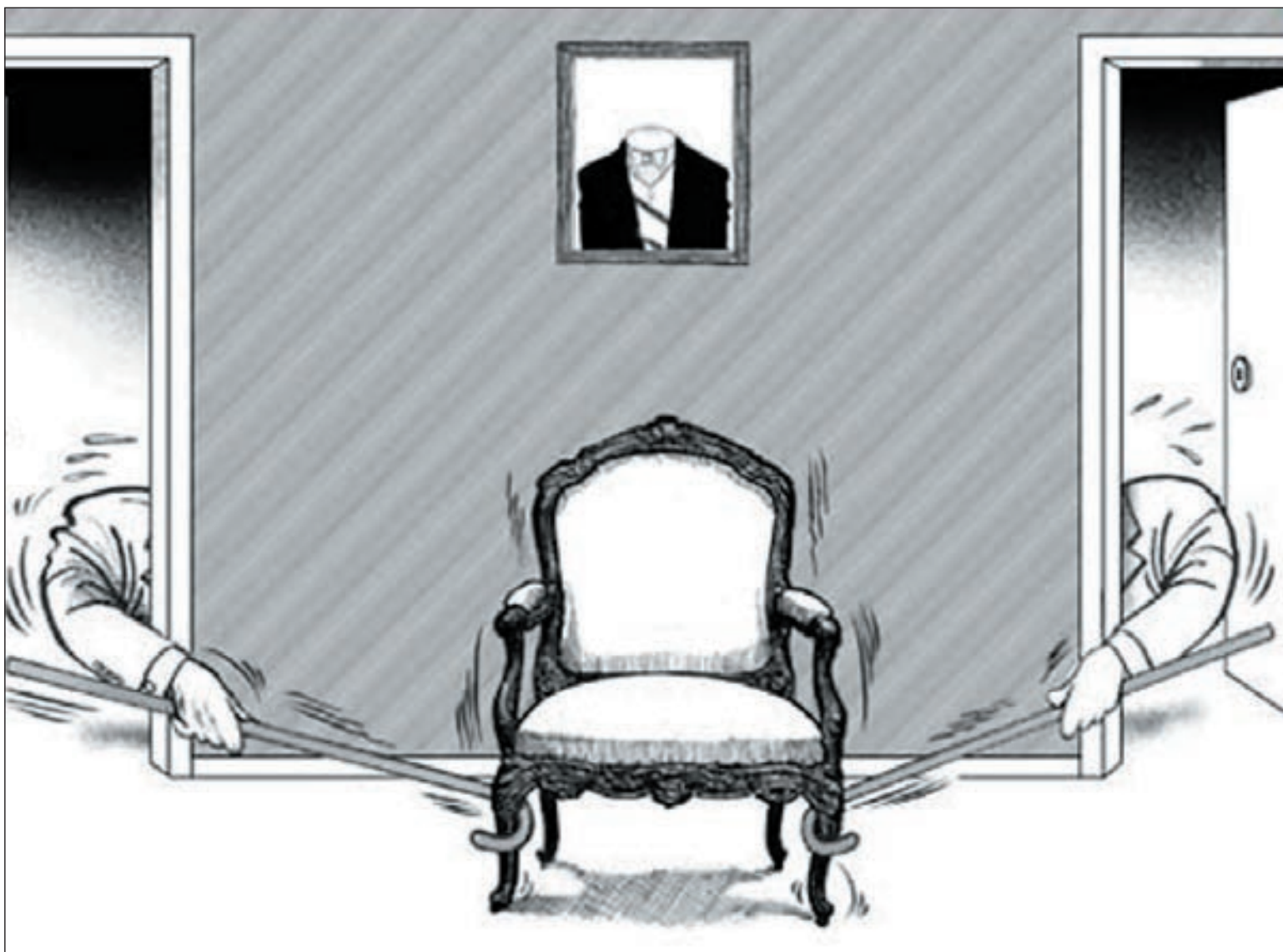
عبد المنعم الاعسم

لهروژدهیل کووتایی مانگ نیشان بهغدا پر لهروژدهیل ناوکاو بوی له شه واران واری و شهوکیان خوهر دمرجوی و هوریک لهئاسمان نهمن، نیمهروان خاک و تووز واری و گهمه بوی و دهمه ئیواردهیش ههوا فینک و خودشه و بوی، وه راسی کeshوهه وایش جوور حال و رووژ سیاست و بارووزع جادهیل عراق وهپی هات ک ههر ساعت ئالشته و بوود و گویره یگ و وهجووریک لایه نهیل سیاسی یهکجار له سهر پۆستهیل جهنگ کهن و جارت و هل یهکه و ریکهفن و دوسه بوون . هاوولاتی بهغدا جووریک رهفتار کهن ک هانهئهن و ئاسایش نهویش لهوختیگ کردهویل کوشتن و تاوانبارانه وهرده وامه و هل بازاردهیل و پارکهیل و شوونهیل جووروجوور بهغدا پر لهئایمن و چمانه هوچ نهویه و هل وه زووان تیهرن ک ناچارن وهل ئهی بارووزعه بژیهن و ئهی پرسیاره یله کهن چهپکهیم؟ چه هاله دهسمان؟ ئایا له ماله یلمان بنیشیم؟ مناله یلمان چه بخوهن؟ ئهی پرسیاره یله گشت رووژیک له ناوونی هاوولاتی بهغدا دووباره و بوود. هاوولاتی بهغدا له به یان نامه یلیگ ترسن ک ئشارت کهنه خاسه و بوین بارووزع ئه منی و کهمه و بوین تهفینه و هیله . چوینکه ریکه یلیگه یل تیرۆریستی وهل شنهفتن ئهی تهسریجه یله ته قالا کهن هیرشهیل فیشتریگ له دژ مه دنیه یل و هاوولاتی بهغدا بیگونا ئه نجام بدن. هاوولاتی بیچاره له ی بارووزعه ته نیا یهک پرسیار دیریگ ک ئایا پیشینی ئاواو ههوا باوهر بکه یگ یا تهسریجه یل کار و ده سیل له باوهرت نه من ولات؟ وهشایه د خاستر نه و ده سهک ههرووی شیوهی بژیه یگ و ههردروو بیه یگه خوهی ...

گرفت پیکهاوردن حکومت و دید جیاواز لیستهیل عراقی

کامل مه محمود

پرووسه ی سیاسی و له هه مان و دخت هیژ و قه واره یل سیاسی له بان خاله یل سهره کی هاو به شی و هاو به یمانیه تی و پیکهاوردن حکومت

زیاتر له مانگ ونیم یگه هه لوژار دنه په رله مانیه گه ی عراق نه نجام دریاگه و هیمان هوچ دیار نیه له روی ناینده ی حکومت و

ریک نه که فتنه، له ی رویش و نه وهه ک بویه سه بنه مای گشت کیشه یل، نهویش پۆست سهرۆک حکومت ته ک تا ئیسه هووکار کیشه مای کیش تون ناوینی لیست عراقیه و دهو له ت قانون و ئئتلاف نیشتمانی.

دیدار و دانیشتنه یل ناوینی دهو له ت قانون و سه رۆکایه تی نوری مالکی و ئئتلاف نیشتمانی و سه رۆکایه تی هه کیم ئه را دروسکردن گه ورتترین قه واره ی ناو په رله مان تازه تانیسه هوچ نه نجام یگ نه یاشته گه و نه ره سیسه چاره سه ر، دو باره له یرایش پۆست سهرۆک حکومت فاکتور شه کسه ت دانیشتنه یل ناوینی نه و دو قه واره ی شیعه مه زه و بویه، نهویش و ده گووره ی نه وه ک خه ت سهدر و قه یریگ که سایه تی سیاسی تر ناو ئئتلاف نیشتمانی سهرۆکایه تی مالکی ئه را حکومت ئاینده ره ته و کهن. لیست عراقیه یل و سه رۆکایه تی ئه یاد عه لاوی ک پله ی یه کم و ده ده س هاورد له ناوینی هه ر چوار لیسته سه رکه فتنه گه و ده هه ق ده ستوری خوه ی زانیگه ی ک پیکهاوردن حکومت ئاینده وه پی بسپاریه یگ و هه ر وه ی بریاریشه و په یامه یل خوه ی ده یگه و هه رانه و ره یلی یا چووگه ناو دانیشتن و گه فتو گووه یله وه، وه تابه ت له و هه رانه و ره لیسته گه ی نوری مالکی ک ناو بریاگ هیمان ئاماده نیه ده سه و هه ردار ده سلات بووگ و حکومت ته گه به یگه ده س ئه یاد عه لاوی و هوچ لایه نیگ تر، وه ی شیوه ی شه بارووه عه سیاسی سه گه ل هه رده م سی پاداگر قه واره و سه رکرده یلیان گرفتگی ئه رای دروس کریاگه و چاره سه ری خه ریکه بووگه مه حال.

پاداگرتن ئه یاد عه لاوی له بان پۆست سهرۆکایه تی حکومت و ده گووره ی نه وه ک هه قیگ ده ستوریه و لیسته گه ی پله ی یه کمه و بایه سه پیکهاوردن کابینه ی تازه ی حکومت وه پی بدریه یگ و له و هه رانه و ره ئه و هیش پاداگرتن نوری مالکی له بان و هه رگرتنه وه ی پۆسته گه و هه وله یلی ئه را پیکهاوردن هاو په یمانیه تیگ گه ورا ک گه ورتترین قه واره ی په رله مانی له ی بکه فیه گه و نه را نه وه ک لیست عراقیه نه و قه واره ی گه ورا نه که فیه گه ده سی له ناو په رله مان. وه ل له و هه رانه و ره نه و هه ول و ئامانج مالکیه سه دریه یل ناو ئئتلاف نیشتمانی یل ک مالکی توایگ وه ک پشتگیر بوونه هاو په یمان لیسته گه ی یا له بان نه و هه داکرن ک مالکی ئه را ده وریگ تازه پۆست سهرۆکایه تی حکومت وه پی نه دریه یگ و که سایه تی یگ تر دیاری بکریه یگ. ئمجا هه رجه نی له ی ناو نیسه پاداگرتن چواره میس هه س ک په یوه سه وه نسپاتکردنه وه ی و هه رده وام لایه ن کوردستانی له بان وجود دیدگایگ خاس و ئاشکرایگ نه و لایه نه ک حکومت پیک تیهریگ و هه رانه و ره و کیشه و مه سه له یل چاره سه رنه کریاگ ناوینی هه ریم کوردستان و به غدا وه تابه ت مه سه له ی ناوچه یل داوریگ و ماده ی ۴۰ک وجود ئی دیدگایشه لایه ن کوردی ره سنیگه شه راکه ت نه و لایه نه ک حکومت ئاینده وه پی سپاریه یگ، وه ل له یرا زیاتر مه به سمان له بان پاداگرتن لایه نه یل عراقیه ک بنه ماو هووکار نه ره سینوه هه ر ریکه فتن و چاره سه ریگ سیاسی کیشه گه و کوردیش هوچ و ده ختیگ به شیگ نیه له دروسکردن هه ر گرفتگی. ئمجا نه و سی لایه نه ک ئشارت وه پیان کردیم تا ئیسه ریگر بوینه له و هه رده م وه نه نجام ره سانن دانیشتن و گه فتو گووه یل و هوچ لایه نیگ له لیان ئاماده ی نه و نه وینه نه رمی نیشان بیهن و و هه رچه سیگ رازی بوون.

گوپریان ديموكراتى له عيراق و ريگه سەخت

غالب حسەن

چوین ئەنجام کار و گوپریان ديموكراتى له ولاتىگ تهواو بووگ ك له دكتاتورىهت قورتارى بويه (عيراق و نيموونه)؟ ئەرا ئەوهيش چەنەها مەرج و خواست سەرەكى هەس، ك بيگومان لەناوەرۆك پرووژە ديموكراسيهگەخوێ دانیه وريگ و ئەو مەرج و خواستهيليشه ئەيانەن : يەكم : دەسلات ههوهجه و نەسبەيگ لەشەرعیه تەبوین و ديموكراتى ديريگ، ئەو نەك مللەت لەلى رازى بووگ يا وەرەزامەنى زوورم روولەيل مللەت عيراق بووگ ك ئەوهيش يەكم نزيكه و بويينه له سەرکەفتن کردەوى گوپرانكارى وەرەو ديموكراتى. دويم : ئۆپۆزسيون ديموكراتى، له روى مەبەدنه وە ديموكراتى وەبى ئۆپۆزسيون نيهوگ و کردەوى گوپرانكارى وەرەو ديموكراتى هە وە جە وە ئۆپۆزسيون ديريگ ك يەيش وە گوورەى قانون و بنەمايەيل ديموكراتى خاسى و خراوى خوێ ديريگ. سيم : له کردەوى گوپريان وەرەو ديموكراتىبوين ههوهجه وە چەن دەسهيگ فكري ديموكراتى ديريگ ك لەناو مللەت و جادهى گشتى توانا و وجود داشتووگ و دەسهيگ ك خەم ديموكراتى داشتووگ و گرينگ ياموهم نيهخوێ خەريك كار سياسى بووگ و موهميش نيهئەو گرووبەيشيگ بووگ لەئۆپۆزسيون، بەلكو ئۆپۆزسيون بووگەمايەى سەرخستن ديموكراتى و مقەيه تيكەر ديموكراتى. چوارم : گوپرانكارى وەرەو ديموكراتى ههوهجه وە مللەت يگ ديريگ ك هاوسووز بوون وەل فكري ديموكراتيا و هوپره و کردنيان وەل پرووژە وەرەو ديموكراتىبوينا بگونجيهيگ. پەنجم : پرووسەى

گوپريان وەرەو ديموكراتى ههوهجهى هايشراکردنيگ ديار و نازاد يا وەمەرز نازادىگ و لەوەرچە و گرتن تاريخ و ئەو نازاديشە بايه سەپلە وەپلە چويگ، چوینكه نازادى ئەو نيهك تەنيا جنگ لەوەر بکريه يگ ك كەسه ييلگ لهيوا دوينەنى، بەلكو نازادى هوپرو فکەرە پەپره و کردنه، ئەمجا وەلەوەرچە و گرتن تاريخ، نازادى دروسکرياگيگ دريژ ماوس ك وە گوورەى بارو وەزع، گوپرانكارى تازه ديگە دەسه وە. کارکردن له ناوونى ئەو نزيكه و بويينه بيگومان بووگە دەسه تەدر و هاوکار ئەو ئامانج گەورا، مەبەس لەو ئامانجيشە بيگومان گوپريانه وەرەو ديموكراتى . وەرەو حال باس كەن و ئويشن (برين هەزار ميل له گامىگ دەس كەيگە پى) و يەيش بيگومان قسەى پەسەن و دروسىگەو له هەمان وەخت ئەزموون مللەتەيل بەلگەن ئەرا ئەو قسە. دوياى ئەوهيش ديموكراتى بووگە رژيم فەرمانرەوايى و بووگە دەرخەر ناکو و كيهيل و بووگە ريگەيگ ئەرا ئالوگوپرکردن هوپرو ئەراى چوینەيل و بووگە رەفتار ئەرا چارەسەر و رەسپنە وەلەيه كەترى، ئەمجا وەو شيوەيشە بووگە هووکارىگ و لە ناوونى حكومەت و ئۆپۆزسيون و گرووپەيل فکرمەن و حزبەيليش پيادە كريه يگ، دى نيمەيش بايه سەلە بانمان لەرى هووکارەيل رەسانن يا ئعلامەيلە وە ئاشکرا و وە گشت دلگە وە لهيوا بکەيم ك مەردم لەلى برەسنيمنە وە و ئاگاداريان بکەيم و مەشقردن ديموكراتيهت هيز زووردار نيه ييلگ له ناوچەگە و ئاوروى ديكتاتور و توتاليتارى يا شموولى بهيگ.

حكومەتيگ ئەخوازيمن ...

گول سوو

و لەپەرە و ئەويژيمن و سياسەت مەدارەيل و چيگەرەيل تازە ئەنلان يە وختدانە ئيمنە دەسلاتدار يا حاکم قايم و عادلانە يگ و عيراق قايمىگ ئەخوازيمن و گشت کارەيلی دەسەيت داين مللەتەگەبيد و لەشانيان بووسيد نياز و حاکمىگ ديريمن كەهرەبا ئەرامان بيەريدەو و نەهەتەنيا وەدەو قەول بدا و بەهانە ييلگ دەر بکاد ئەو كەسە ئەخوازيم گشت چيشتيگ بييلد لەشوون خوێ، و ئەنجوومەن چيگەرە ييلگ ئەخوازيمن ك نەموونەى خاسيگ بوون و خەوەر بياشتوون لەبان هەرچى وەتویش كەم دەسەيل ئەياد و ئارەزو وەيل ئەو بى

بەشەيل و نەدارەيلەكلەبىرسى مەردنە و لەمالە ييلگ لەتەنەكە ئەزيەن جى وەجى بکەن مەجلىسيگ ئەخوازيمن تەنيا فکەر وەخوہيان و دەسكەفتنەيل خوہيان نەكەن ئيجازەيليان لەبەغدا و لەپاريزگايەيل لەغوو بکەن تا فير وەمل ئەو كەم دەسەيل و فەقيرەيلە لەولاتەگەبکەن و چوور هاوړى يا رەفيقيگ ئەرايان بوون، حاکمىگ ئەخوازيمن لەشوون ولاتەيل عەرەبى خرنەخواد تا رەزايەتياپ و دەس بگري وەلى بايەد رادەيا حەديگ ئەراى گشت ئەوانە ييلى دەخالەت لەكاروبار ولاتەگەمان ئەكەن و نياز وە ئەو حاکمە ديريمن كەهرەبا ئەرامان بيەريدەو ك يەيش بويه سەئارەزوويگ لەلاى عيراقىەيل تا لەتاوسان گەرم رەهەتەو بوون و ئەو مولداتەلەگشت شارەيل و ناوايەيل ولاتەگەمان دى لەغوو بکريەد، ولات پاك و جوانيگ ئەخوازيمن پايتهختمان بەغدا وەجوور وەوييگ رووژەهلات و جەهان بيد وە شيوەتەمام و كالمىگ دجلە و فراتمان پەر لەخەير و بەشەر و ئاو بيد و دەسلاتداریگ ئەخوازيمن گشت ئەوانە بووسنيدەو ك لەبان سنوورەيليان هەرەشەو تەعەدا لەبان زەوى و ئاو و نەفت و گشت خەيرات و سەر و مەتەيل ولاتەگەمان ئەكەن بەلكم زوان ژيار وريز و حورمەت وەليان وەكار بوون و لەهەرەشەو تەهديد کردن دويرەو بکەفن، حاکمىگ ئەخوازيمن كەرامەت هاوولاتی عيراقىەك لەدەس دايە لە وەخت نەقل کردنى لەناوونى ولاتەيل جەهان بيەريدەو . چيشتەيل و داخوازەيل سەختيگ نەخواسنيمنە وەلى تەنيا داوا وەحق و حقوقمان جوور هەر مللەتيگ ئەكەيم ك داواى ئاسانترين حقوقە ييلى ئەكاد و چاودەرى ئەو كەسە ئەكەيم ئى حقوق ئاسانە ئەرامان جى وەجى بکاد.

لە شوين ئەوێ ك مللەت

عيراقيمان سەرکەفت

و دەرسىگ ئەراى گشت

دونييا پيشكەش کرد ئە

بان دووسداشتن نيشتمان و

قورباني کردن ئەراى خاترى

وەرەو جوورىگ ئەو زەرەفەيل

و هەرەشە زياترە ك بوود

هوپره و ناکاد چوین ولات و

نيشتمان ئەزىزمان لە گشت

چيشتيگ خاسترەك و گەورا

ترەكە،

ساسانیه‌یل کوردن هک فارس

کول سوو

هویر نه‌توه‌یی کورد و گونجانی وهل سهردهم نوو

عبد الرحمن ئالوجی

هەر کەسیگ تارىخ ئنسان و جەنگەیل خوینین و ویرانکەر و کارساتەیلیگ سازیه‌سه‌یان نووسیگ و ئاشکرا ئەکا تویه‌نیگ له‌ئەندازەى هویره‌یلیگ کارساتەیل گه‌ورایگ سازن ئاگاداری بیاشتوود ئەوه‌یش له‌وه‌ختیگ ئنسان تویه‌نیگ دیدگای نه‌توه‌یی به‌تو و به‌کسان و دادوهرانه‌یگ بیاشتوود ک بایه‌د گه‌شه وه‌پى بیه‌یگ و بیه‌یگ و بنه‌وایل تازه‌یگ ئەرا ئەى هویره‌یدیاری بکه‌یگ تا وهل ئەو سهرده‌مه‌ک له‌تى ژیه‌یگ بگونجیه‌یگ . دیدگایل دوشمه‌نانه‌و خراویگ له‌دژ کورد و وجود زیاری و نه‌خش ئنسانی ئەنجام گرت وهل گشت بایه‌د ئاگاداری بیاشتوون ک کورد وجود دیریگ و نه‌توه‌یگه‌ک ریشه‌له‌تاریخ دیریگ و شایه‌د تاریخی له‌نه‌توه‌یل تره‌کیگ له‌ناوچه‌گه‌ژیه‌ن کویه‌نه‌تر بوود. وه‌فدیگ شوونه‌واره‌یل تاریخی ئەلمانیه‌له‌زانکۆی هایدنبرگ له‌سال ۱۹۷۲ م ئاشکرا کرد ک وه‌رجله‌ ۸ه‌زار سال شاره‌یل کورد نشینیگ وجود داشته‌هک ناویان نیفالی تشوری بوی . هه‌میش ده‌یان له‌یه‌که‌وه‌داینه‌یل له‌بان کورده‌یل هووری و کاردوخی و میتانی و موئابى و عیلامى ئەنجام گرت ک له‌سایته‌یل کوردی و چاپه‌مه‌نیه‌یل کوردی بلاو کریان و دیدگای یه‌کسان وه‌نه‌توه‌یل و ملله‌ته‌یل جوور ئنسان زه‌روورته‌ دیریگ تا بتویه‌نن وه‌شیه‌وى سروشتی کار بکه‌ن و وه‌گووره‌ی سه‌رکه‌ه‌فتنیان له‌لیان ریز بگرن ئەگ وه‌گووره‌ی نه‌توه‌و دین و عه‌شیره‌تیان و ته‌قالا بکریه‌یگ ئەرا دویره‌و خستنیان له‌جالاکیه‌یل سیاسى و ده‌رکردن بریاره‌یل تونده‌روانه‌یگ وه‌حه‌قیان و ژیرپا خستن هه‌قه‌یلیان . وه‌یه‌چشتیه‌گه‌ک هه‌ر ئنسان باشه‌رفیگ بایه‌د له‌وه‌راوه‌ری بووسیگ و گشت بایه‌د بزانتن ک ئنسانه‌یل یه‌کسانن و جیاوازیگ له‌ناوتیان نیه‌ . گشت بایه‌د ئەى رووشنه‌ویریه‌له‌ ناوتیان به‌رزوه‌ بکه‌ن ک گشت نه‌توه‌یل هه‌قه‌یل یه‌کسانیه‌گ دیرن و بایه‌د ئەرایان زامن بکریه‌یگ .

کرد تا ره‌سیه‌ ده‌ریاچه‌ی جیه‌یوون باکوور و بابل و ئاو دجله‌ی خوه‌رئاواو له‌و سهرده‌مه‌ جیه‌ان دابه‌ش بویگ له‌ ناوینی دو ئمپراتۆریه‌ته‌: ساسانی له‌ روژه‌ه‌لات و رووم و بیزنتیه‌یل له‌ رووژئاوا، وهل وه‌رده‌وام له‌ ناکووکی و کیشمه‌کیش بوین . ساسانیه‌یل دینیان زه‌رده‌یشتی بوی و بیجگه‌ ئەوه‌یش بویه‌دین ره‌سمى ولات و گشت په‌یره‌وه‌یل زه‌رده‌یشت په‌خشه‌و کریا وه‌ (۱۲) هه‌زار پارچه‌و له‌ بان پووسه‌ی حه‌یوان نویسریا و ناوی نریا (ئافیس‌تا) و له‌ هه‌مان وه‌خت وه‌ زووان کوردییش نویسریا وه‌خته‌یگ جویر ئەو خه‌ته‌ ک ئیسه‌ هندیه‌یل تیه‌رنه‌ی کار، وهل ساسانیه‌یل په‌خش دینه‌گه‌یان له‌ ده‌یشت ولاته‌گه‌یان نه‌کردن، جوینکه‌ نه‌تواسن بیگانه‌ بایگه‌ ناو دینه‌گه‌یان و له‌وه‌ر ئەوه‌ تابه‌یت بوی وه‌ خوه‌یان . ساسانیه‌یل فره‌یگ له‌ لیان چه‌ج مال خودا کردن و له‌وانه‌ییش ساسان کاهن و شاپوور کوره‌رزای و کسه‌ییل تر . ئەوسا مه‌لکه‌یل ساسانی گشتیان وه‌ یه‌که‌وه‌ خوه‌شى عه‌ید نه‌رووز کردیان له‌ ۲۱ ئادار له‌ گشت سالیگ و ئەو رووژه‌وه‌ سه‌رسال تازه‌ی کورد و فارس دانان له‌ ئیران و ناوچه‌یل تر، دی له‌و رووژیشه‌ ئاگر ده‌مدریا و تا رووژ ئمرووش هه‌ر وه‌رده‌وامه‌ .

ئه‌رده‌شیر کور بابک کور ساسان ک کاهنیگ بوی له‌ په‌رسگای ئەنه‌هیتای زه‌رده‌یشتی له‌ شار برسپوبلس (ئه‌سته‌خه‌ر) له‌ سهرده‌م به‌رتیه‌یل ک باوگی له‌ وه‌زیه‌یگ گه‌ورای عه‌سکه‌ری دامه‌زرانه‌ی له‌ بان شار دارا له‌ کورد و له‌ سال ۲۱۲ میلادی ئەرده‌شیر بویه‌ گه‌ورای ناوچه‌یل ئیران له‌ وه‌ختیگ زال بویه‌ بان گشت حاکمه‌یل ناوچه‌گه‌، یه‌یش بویه‌ مایه‌ی ناره‌حه‌تبه‌وین مه‌لک برتی (ئه‌رده‌وان په‌نجم) و ناخرین مه‌لکه‌یل برتیه‌یل . ته‌به‌ری ئویشیگ: ئەرده‌شیر له‌ بنه‌ماله‌ی مه‌لکه‌یل نه‌ویه، به‌لکوو یه‌کیگ بویه‌ له‌مه‌ردم ولاته‌گه‌ و وه‌ بوونه‌ ئەوه‌ک ژنیگ له‌ قه‌ومه‌یل مه‌لک خوازیه‌ تا شه‌ریه‌ت داشتووگ ئەرا وه‌ده‌سه‌اووردن وهل ئەرده‌وان جه‌نگیگ به‌ریا کرد له‌ دژ ئەرده‌شیر له‌ هه‌رمزدگان و ئەو جه‌نگه‌ وه‌ گوشتن مه‌لک ئەرده‌وان کوتابی هات له‌ بان دەس ئەرده‌شیر یه‌گه‌ر، دی ئەو باقی برتیه‌یل هه‌یواین وه‌ره‌و جه‌هل وه‌ سه‌رکردایه‌تی کوره‌گه‌ی ک وه‌رده‌وام بوی له‌ جه‌نگ دژ ساسانیه‌یل، وهل ئەوه‌یش ده‌سگیر کریاو له‌ (ته‌یسفون) دریا له‌ سێداره‌ . ئمجا ده‌وله‌ت ئەرده‌شیر وه‌رفراوان بوی و مه‌رزه‌یل فره‌یگ که‌فته‌بانی و له‌ گشت هه‌رمه‌یل ئیران و له‌ ولات دوچه‌مان و ئەفغانستان و بلوختانیه‌ وه‌ ده‌سچوین یا نفوزی زیای

مامۆستایگ وه‌ناو (ره‌شید)

یاسمی (له‌زانکۆ یا جامعه‌ی

ته‌هران له‌کتاوه‌گه‌ی له‌ ژیر

ناونیشان (ساسانیه‌یل کوردن

نه‌ک فارس) باس کردگه‌و له‌تی

ئویشیگ : بنه‌ره‌ت ساسانیه‌یل

چووگه‌وه‌نه‌را کورد .

کورد که ی پەند لە گوزە پشت وەرگریگ؟

سۆران عارف

چەوهری دەس دەرەکی نەگەیم ئەرا چارەسەرکردن کیشەیلیمان و دەرەسەوهرکردن هەقەیل رەوامان، لەوهر ئەوهرتا خودمان لەناو خودمان نەگونجیەیم و مال خودمان یەکەو نەخەیم هویچ وەختی دەس دەرەکی نیەوگەچارەسەر کیشەیلیمان و ساریژ زەخمەیلیمان. ئیسەیش لەوهر خاتر ئەوهرک جاریگ تر ئەو تاریخەیل تەیل گوزەهیشتەدوبارەوون لەبانمان و رەنجمان نەچووگەتالان و ئی ئەزموون چەن سالەمانیشەوهرک خەبات و شوورشەیلتر وەرەو کنار شکەست گام نەنەییگ، با گشتمان وەرەو دەرەکی لەو حکووت ئایندەبەشدار بویم ک چەوهری کریهییگ لەماوەی نزیکییگ پیک باریهییگ، بیلا سەرکردەیلیمان چەوهری ئەوهرنەکەن لایەنپگتر کوردی بەیگەقاییهگیان ئەرا گشتووگورن و با هەلەپەلەیش بکەیم ئەرا یەکەوختن مال کورد و ئەرا داواکردن هەقەیلیمانیش بتهوتر بویمن.

تاریخ کورد فرەس و یەیش تەنیا مشتییگەلەخەروارییگ ک هویچ وەختی بیگانەلەوهرانۆهر ئەو راسگوویی کوردەلەجی وەجیکردن ریککەفتنامەو قەولەیل راسگوو نەویە. جی وەجیکردن قەولەیل بریتانیا وەشیخ مەحموود مەلک کوردستان بەلگەییگ ترەک دویاخەر لەشوون قایمکردن شوون پای خوەی و وەدیکردن ریکگیگ تر ئەرا مەندنەوی لەناوچەگەدەس کردەدوشمانیەتی شوورش کورد و فەوتانەیی، مەعنای ئەوهرسەئیمەیی کورد ئەوهرنەلەو قەول و ریککەفتن و قسەیی بریقەدار نەیار و بیگانەیلەزەرەدەمەن بویمنەئەوهرقانتجاز نەکردیمەن، وەر ئەوهریشا کیشەیل ناوخواهیی خودمانیش هویچ وەختی لەبەرژەوهرندی کورد نەویە، گشت ئی چشتەیلشەخەییگەمانەبان ئەو دەرئەنجامەیلەک خودمان بایەسەلەخەم خودمان بویمن و هویچ وەختی

وهرانۆهر. دیارەمیرنشینەیل ئی چشتەلەوهرانۆهر قەولەیلگی کردنەک لەشوون سەرکەفتن لەجەنگەیل پشتگیریان بوون ئەرا ئەوهرک بتویەن دەسلاتەگیان زیاتر بتهو بکەن و مقەبیەتی بوون لەمەترسی و چەو تەماح داگیرکەرەیل، وەر لەشوون هەر سەرکەفتنیگ ئەو گەوراهیزەیل ئەو وەختەکەفتنەسەپلانانین ئەرا رمانیان، ئمجا دی وەدروسکردن کیشەبویگ لەناوخواهیان یا وەرپلان دەرەکی و پەلامار سەربازی، تا کارەگەرەسەپهیمان شووم (قەسر شیرین) و ئەرا یەکم جار کوردستان تویش دابەشکردن بوی لە ناوینی عوسمانی و فارسەیل. ئمجا وەرگورەیی ئەو قەولەیلەک دریا شوورشەیل یەک لەشوون یەک کورد، پەیمان سیقەر گامیگ تر دلخوهرشکەر بوی ئەرا کورد، وەر فرە نەکیشاو جاریگە پەیمان شووم (لۆزان) پەشیمانەو بوین لەگشت ئەو قەولەیلە و کورد تویش دەرودەری هات، لەی جوورەنموونەیشەلە

کورد لەگوزەهیشت چەن جاریگ نزیکەو بویەلەپیکهاوردن قەوارەییگ یا دروسکردن دەولەت کوردی و حکوومەت سەرەوخواهیی، وەر دویاخەر وەسەبەب خیانتە لایەن وهرانۆهر و پەشیمانبوین لەو قەولەیلەک دریان لەوهرانۆهر هاوکاریکردن کورد یا وازهاوردن لەهەقەیلگی کارەگەچەوواشەوخواهیی، دیارەیش زیاتر ئەرا ئەوخواهییەتا دوشمنەیل شوون پای خواهیان قایم بکەن و هەر وەختیگیش کاریان وەر کورد نەمەندگەکەفتنەس دیلانانانین ئەرا رمانن و لەناوبردن شوورش کوردی و لەوانەیش میرنشینەیل کوردی جوانترین نموونەسە و لە وەختی توانا و دەسلاتیان رەسەسەناست ئەوهرک دەولەتەیل فارس و سەفەوی هساو ئەرای بکەن یەکسەر دەس هاوپهیمانی ئەرایان دریزەو کردنە و دویاخریش وەر هەر شیویگ بویەهەر یەکیگ لەلیان میرنشینگی وەرەو لای خواهیان کیشانەتا سەربکەفن لەبان لایەن

پویل، چرك دەسه‌تا هەرچی كەسه؟

سەر بەست جەمال

بیکاری و جایل و جوانهیل

گۆل سوو

نیشن و حالیان جوور حالووروزگار ئەو دوپه‌ته‌یله‌سه‌ك دراسه‌ته‌واو نه‌كردنه‌و دەس كهنه‌ئه‌نجام داین كارهیل مال و نوو پستن ته‌له‌فریۆن و دویره‌و كه‌فتن له‌رووشنه‌وییری خودی و فره‌و بوین خه‌مۆکی یا كه‌ئابه‌و رووژ له‌دوویای رووژ ئاره‌زووی ئەرا په‌یا كردن كاریگ فره‌تره‌و بوود. حكومه‌ت ته‌نیا دكتور پسرۆریگه‌ ك ده‌وا و ده‌رمان ئەی نه‌خوه‌شی خه‌ته‌رناكه‌ك فیشتر عیراقیه‌یل تویشی هاتنه‌زانگی . حكومه‌ت بایه‌د پله‌یل كاری له‌گشت وه‌زاره‌ته‌یل زیایه‌و بكا و خسته‌نه‌وكار كارمه‌نده‌یل بایه‌د وه‌گوره‌ی توانایی و ئاستیان بوود نه‌گ وه‌گوره‌ی واسته‌و قه‌وم و خویشی . حكومه‌ت عیراقی بایه‌د له‌شوون ده‌سه‌یل بیگانه‌ته‌فالا بكه‌یگ ده‌سه‌یل عیراقی بخره‌یگه‌كار و وه‌توانایی و ته‌جروبه‌و كار عیراقیه‌یل ئیمان داشته‌وود . نیشتمان وه‌رووله‌یلی هه‌وه‌جه‌دیریگ تا سه‌رله‌نوو هه‌لسیگه‌یاوا.

... له‌دیارده‌یل ئەی نه‌خوه‌شیه‌یه‌سه‌ك ئایم بیکاری وه‌زوور تویه‌نیگ لوقمه‌ی نانگی ئەرا خودی و خیزانی وه‌ده‌س بارگی وگشت ومخت خودی له‌قاوه‌خانه‌یل وهل جایل وجوانه‌یل تره‌ك ك هه‌ر جوور خوه‌ین وه‌سه‌ر به‌یگ . له‌ دیارده‌یل تره‌ك ئەی نه‌خوه‌شیه‌یه‌سه‌ك بیکار له‌ ژیان خودی بیزاره‌و بوود چونكه‌هه‌ر رووژی جوور یه‌كه‌و هویج ئامانجیگ نه‌یریگ وكاریگیش نه‌یریگ تا شه‌وه‌کیان زوی له‌ خه‌و هه‌لسیگ و تویش خه‌مۆکی یا كه‌ئابه‌تیه‌یگ و گشت خه‌مه‌یل دنیا رشیاسه‌سه‌ری.... وه‌ی زه‌رده‌یل بیکاری فره‌ن له‌وانه‌پیش هه‌ست كردن وه‌گومه‌و بوین له‌كوومه‌لگا، ئەی هه‌سته‌بووده‌بایس ك ئایم بیکاری فره‌تر وه‌ره‌و دام تیرۆر نزیكه‌و بوود و ئامانج یا هه‌ده‌فه‌یلان جیوه‌جی بكا. وه‌ی ئەرا ئەو دوپه‌ته‌یله‌ك له‌زانكو و كۆلیجه‌یل و په‌یمانگیه‌یل ولات ته‌خه‌روج كهن و كاریگ ئەراخوه‌یان په‌یانیه‌كهن، له‌بن مال

گشت ئاگاداری دیرن ك عیراق بارووه‌زع فره‌سه‌ختیگ وه‌چه‌و دوی و له‌ شوون رمیان ده‌سلات دیکتاتۆری وه‌رین له‌سال 2002 یه‌كسانی و بارووه‌زع ولات شیویا و سه‌خته‌یلان فره‌و بوی و حكومه‌ت كه‌مه‌تر گرنگی دا ئەی كیشه‌یله‌و گشت ئاره‌زووه‌یلان بویه‌خه‌و گه‌نیگ و دیارده‌یل خراو فره‌یگ له‌ناو كۆمه‌لگا په‌خشه‌و بوی و سیاسیه‌یل نه‌تویه‌نستن ئەی خراویه‌یله‌یه‌كه‌و بدن و چاره‌سه‌ر گۆنجیایگ ئەرای دیاری بكه‌ن. سه‌خته‌یل ژیان فره‌وا بوود و خه‌م ملله‌ت رووژ له‌ دوویای رووژ گه‌واتره‌بووود و جایل و جوانه‌یل ته‌فالا یلیان له‌کیس جیه‌و تویش نه‌خوه‌شییگ هاتنه‌ك تویه‌نیم نای و بنه‌یمنه‌خوه‌شی بیکاری و خه‌ته‌ره‌یل ئەی نه‌خوه‌شیه‌ جوور نه‌خوه‌شیه‌یل نه‌نفلۆهنزای وه‌راز و بالداره‌یله‌ . نه‌نفلۆهنزای بیکاری نه‌خوه‌شیگه‌ك له‌گشت لایگ عیراق په‌خشه‌و بویه‌و رووژ له‌ دوویای رووژ له‌ولاتیگ بایه‌د ئاوه‌دانه‌و بکریه‌ید زیاتره‌و بوود

وه‌ئایندیه‌یگ رووشنا كهن وه‌گوره‌ی ئەوه‌ك ده‌سیان جووگ و ده‌وله‌مه‌نن و تویه‌نن وه‌و دارایی و سه‌رمایه‌ییلیانه‌كاره‌یل تر بكه‌ن یا پویل زیاتر وه‌ده‌س بارن و گوزه‌ران خوه‌یان و منالیان وه‌ خاسی ده‌سه‌وه‌ر بكه‌ن، وه‌ی ئیمه‌بازانیم ئی پویه‌چه‌س ك مه‌ردمان فره‌یگ خوه‌یان ئەرای كوشته‌نو دین و ئیمانیا ته‌نیا پویه‌و به‌س؟ بیگومان خراوترین په‌یوه‌ندی ئاده‌میزاد وهل پویلا ئەوه‌سه‌ك هویری گشتی بخره‌یگه‌لای پویل و هویج ئنسانی و پیاوه‌تیگ له‌ی نه‌كره‌یگه‌دی، وه‌كوردیه‌گه‌ی خوه‌مان پویلدووس بووگ، چوینكه‌ئێ جوور سه‌فه‌ته‌چوینیته‌ی و شیوازه‌یل تر ژیان له‌ لیمان دزیگ و دی نیه‌تویه‌نیم بزانیم بارووه‌زع ژیانمان وه‌بی پویل و دارایی فره‌یگ چوین چووه‌سه‌ر و نه‌نجامه‌گه‌ی چوینه‌؟ ئه‌روو فره‌وه‌داخه‌وه‌دونیاگه‌ی له‌یواسه‌ئه‌وه‌ك پویلداره‌، روین بان ئاشه‌و فه‌رداره‌ و حورمه‌تی گریه‌یگ و ئەوه‌كیش نه‌دار و كه‌مه‌ده‌سه‌ك هه‌رچه‌نی ئەوسا له‌وه‌خت خودی خانه‌دان و جیدار بویه‌و مه‌ردم روی له‌مالی كردنه‌كه‌مه‌تر حورمه‌ت له‌ی نریه‌یگ، بیگومان یه‌یش دیاردی ناشرین و ناخوه‌شیگه‌، چوینكه‌ئه‌وه‌ك قه‌در و قیمه‌ت ده‌یگه‌ژیان ئنسانیمان ته‌نیا هه‌ر پویل نیه‌و فره‌چشت هه‌س جویر ئەوه‌ك له‌سه‌ره‌تا ئشاره‌ت وه‌پی كرديم وه‌پویل چاره‌سه‌ر نیه‌كره‌یه‌یگ و هویج وه‌ختیگ ئایم له‌كه‌دار و خاوه‌ن تاریخ پیس و خراویگ وه‌پویل نیه‌وگه‌فویخا و ده‌مراس له‌لای دانه‌شناسه‌یل و دونیادیده‌یل، چشته‌ییلیگ هه‌س هه‌لوپست یا مه‌وقف خاس و مه‌ردانه‌توايگ یا ته‌نیا هه‌وه‌چه‌وه‌زووان خه‌یر و گفت شرین دیریگ. فره‌جار پویل له‌لای كه‌سه‌ییلیگ بووگه‌مایه‌ی ده‌رچگن له‌ری یا ئنحراف و سووکی و ناوژرانن، چوینكه‌ئه‌وه‌ پویه‌ك دیریگه‌ی خوه‌یشی نیه‌زانی چوین خه‌رج كریه‌یگ و چوین دریه‌یگه‌تالان و فره‌جاریش كه‌سایه‌تی خودی وه‌پی له‌ده‌س ده‌یگ. ئه‌روو له‌هه‌ر كه‌سیگ پرسیار بكه‌ئویشیگه‌پید دونیاگه‌دونیا‌ی مادده‌س و پویل هه‌رچی كه‌سه‌و ئەوه‌ك پویلداره‌په‌رسنه‌ی و گشت كاریگ ئەرای ئاسانه‌و كریه‌یگ و ته‌نانه‌ت وه‌ختی كار دایره‌یگیش دیریگ قول له‌بان قول ئەرا خودی نیشیگ و كاره‌گه‌ئه‌رای نه‌نجام دریه‌یگ وه‌بی ئەوه‌ك شه‌كه‌ت بووگ، وه‌ی ئیمه‌ئویشیم له‌حاله‌تیگ ئەگه‌ر هات و كه‌سیگ كه‌فته‌ناو كیشه‌و گرفت قویلیگه‌وه‌و پویل له‌و حاله‌ته‌هویج ده‌وریگ نه‌یاشت ئەرای، ئایا ئەو وه‌خته‌پویل چرك ده‌سه‌یا هه‌رچی كه‌سه‌؟ به‌ی پویل ئەوه‌نه‌خاسه‌سه‌ر له‌لید نه‌شیونگی و بوغرا و لویتبه‌رزده‌كه‌یگ و سه‌نگ خوده‌ وه‌پی له‌ده‌س نه‌یه‌ید.

راسه‌وه‌دیریژی تاریخ، پویل وه‌سیله‌یگ بویه‌ئه‌را جموچویل مه‌ردم و ئەرا ژیان و گوزه‌ران ئاده‌میزاد له‌بان ئی گووشه‌ی زویه‌، وه‌ی فره‌چشتیش هه‌س وه‌ پویل چاره‌سه‌ر نیه‌كره‌یه‌یگ ك هه‌رچه‌نی ئه‌روو له‌دونیا‌ی كوومه‌لایه‌تیمان و شیواژ ژیانمان پویل گریگی یا نه‌هه‌میته‌ تایه‌ت خودی وه‌رگرتگه‌ و مه‌ردمان فره‌یگیش وه‌سه‌به‌ب پویه‌وه‌شوون و پایه‌ی خوه‌یان له‌ ناو كوومه‌لگا به‌رزوه‌و كردنه‌و خوه‌یان له‌و ده‌رده‌سه‌ری و مه‌ینه‌ته‌یله‌قورتار كردنه‌ك مه‌ردم فه‌قیر و كه‌مه‌رامه‌ت وه‌ده‌سیانه‌وه‌نالنن، یا تویه‌نیم بویشیم پویه‌گه‌یان ترس دوپارووژ له‌لایان كه‌مه‌و كردگه‌ و هس

کۆر چه و ساق!!

سالار نەرکه وازی

راسه ئیمه له ژیا نمان به عزه جاریگ تویش کاره سات و ناخوهشی تیهیم یا که فیمنه ناو کیشه یگ کوومه لایه تیهوه یا زهره دیگ تیه یگه با نمان، وهلی له هه مان وهخت فره یگ له و ناخوهشیه یله تویه نیم چاره سهر نه رایان په یا بکه ییم و ههر گرقتیگ بایگه پریمان هه ول و ته قلا ی نه وه دهیم له ری نه قله وه چاره سهر گونجیاگیگ نه رای بوییمنه وه ووه مان له لی قورتار بکه ییم،

و سه نندن جنگ بووه یگه سهر، بیلا ههر له منالیه وه هووکاره ی کار بووگ و خوه ی هه ول بیه یگ نه را دهرکردن خهرج خوه ی تا له وهخت گه وراپی ته مه ل و که مه ترخه م له لی دهرنه جووگ. له راسی ئی فکره فکری و سه نندن جنگ بووه یگه سهر، بیلا ههر له منالیه وه هووکاره ی کار بووگ و خوه ی هه ول بیه یگ نه را دهرکردن خهرج خوه ی تا له وهخت گه وراپی ته مه ل و که مه ترخه م له لی دهرنه جووگ. له راسی ئی فکره فکری

وهلی نه گهر بایگ و هیره و بکه ییم چشته یلیگ هس وه راسی کاره سات گه ورا ن و چاره سهر یان زه حمه ته خوه مان وه ده س خوه مان په لکیشی که ییم و که یمنه ی قسه مه ت و نسبو و لکنیمنه ی قه ی خوه مان و منالمان، یه یش بیگومان دیارده یگ ناپه سه ن گرفت بی کووتاییه له ژیا نمان.

مه سه له ی نه خوه نه واری تا رووژ نه مروویش هر په ره سه نده و هه مان خیزانه یل فره یگ له کوومه لگا بوونه وه ره به س له وه درده م خوه نندن مناله یلیان و نیه یلن نه وه یلیان ناینده ی خاسیگ داشتوون و تیه ریکی و رووشنایی له یه که وه بکه ن، ک بیگومان یه یش وه رپرسیاریه تی و نه رک دایگ و باوگه وه ره جه گشت که سیگ ک بایه سه نه یلین منالیان (کۆر چه و ساق) دهر بچن و ناوگری خوه نندن له لیان نه که ن و هنیان بیه ن بچنه وه خوه نندن نه را نه وه ک له دو یارو وژ نه که فه ته له ی نه قامی و نه خوه نه واریه وه، چوینکه چوینکه وه کوو نویشن زانست رووشناییه و نه قامییش تیه ریکیه.

به عزیگ له خیزانه یل له یوا هویره و که ن و نویشن : منال خوه نندن نه را چه یه و نه وه گرام بویه ماموستایگیش ، یا نویشن خوه نندن بووگه نان و ناو نه را منال؟ یا نویشن مناله گه له جیای نه وه ک بچووگ وه خته گه ی وه خوه نندن و پویل خهر جکردن

فانجاریگ له و که سه نیه وینگیگ ک نه قام و نه خوه نه واره و دوینید به عزیگ له و مناله یلیشه ک ره سه نه قه ل خوه یان یا که فه نه او کار پر له شه که ته ی و قورسیگه وه یا جیاواری دوینن له ناو نی خوه یان و مناله یل تر له روی خوه نه واریه وه گشت وه ختیگ نارزه یی نیشان بیه ن وه رانه و دایگ و باوگیان و نه را ههر تیر وتانه یگ ک تیه یگه بانیان دایگ و باوگ بکه نه نامانج و بکه نه هووکار یه کم له ی مه یدانه وه. ههر له وه ره نه ویش نویشیم هویج وه ختیگ هه ول نه وه مه یه ن منالمان بچه ینه ناو ته م و تیه ریکی و دو یا رووژیان مه فه وتتن و تا تویه نین ری راس و رووشنایگ بچه وه دره میان و نه ونه ریگر له نوای نه وه یللمان له وه ره خاتر به رزه وه ندی خوه دان و ته مای کارکردنیان. چوینکه ئیسه سه رده م زانست و دویره و که فه ته له نه خوه نه واری، تا بتویه نیم کوومه لگای خاس و ته ندروسیگ بنیات بنه ییم و نه قامی و نه خوه نه واری و بچه یمنه کنار، بیلا ده ین و گونای مناله یلمان نه لئه گریم و خوه مان نه خه یمنه وه ره نوو ر نارزه ی نه وه یلمان.

هویروای مه زه ویه یل، چوینکه له فه له سه فه ی سیاسی، کوومه لایه تی، نه خلاق و هوشیاری بریه یگه کار. وه شیوه یگ گشتی دۆگماتیزم وه دو شیواز دابه ش کریه یگ (په چه دار و بی په چه) ، دۆگماتیزم بی په چه وه نا شکر داس ره تکردن خه یگه بان ههر هویره و کردنیگ وه بی گووشداین وه چه مک و ناوه روکی، نه جا دۆگماتیزم بی په چه زیاتر له ناو که سه یل مه زه و ی و تونه ره و خوه ی دهر خه یگ و ئی جووره باوه ره وه بی هویج له وه ره چه و گرتنیگ مووله ت تاوتوی کردن یا مونا فقه شه نیه یگه لایه ن وه رانه و ر، وه لی جوور خراوتر دۆگماتیزم، جوور په چه داره، له ی جووره دۆگماتیزمه نه گه ر بتواید قسه یگ بکه یید ک نه یار هویرواریه یل که س وه رانه و رد بووگ، ده سو جی تومه تبار حزب یا گرووپیگ تاییه ت کریه یگ و وه رگری له نا شکرکردن هویره یل کریه یگ، یه یش شایه ت نه را گشتمان روی داویگ و ده وله مه نیم له ی جووره که سایه تیه یله. له یرا نویشیم کوومه لگای کوردی وه گشتی خنکیاگ دس هویر دۆگماتیزمه و ئیمه ییش هایم له و باوه ره ک هویرواریه یل ناده میزاد وه هویج شیوه یگ نیه وگ له ژیر سایه ی ریکخاریاگیگ یا نه ته وه یگ یا مه زه و یگ یا ناوچه یگ بووگ، نه جا له یرا دو مه سه له خریه یگه روی، یه کم یان نه وه سه ک خوتبه دهر یا قسه که ر بایه سه نه وه ک ژنه فته گسه ی و راسه نا شکه را بچه یگه ی وه ر باس

و پشت وه پی بووه سیگ و ، دویمیش راسیه یل له بان بنه مای وه دیکردنیان بچه یگه روی و بویشیگ (چه رمگ، چه رمگه) و (سیه، سیه س) ، یه یش وه گووره ی هس ئیمه وه ره جه نه وه ک له زووان که سیگ یا فه یله سووفیگ هاوچه رخ ژنه فتویمنه ی. وه ختیگ نویشن ناویگ و سیاگه، وه پی نویشن گوله م ، یا ناویگ ره وانه، وه پی نویشن جوو ناو، وه یه یش حه قیه تیگ نا شکر کردیمنه و دۆگماتیزم له خوه مان دویره و خستیمنه. دۆگماتیزم وه مه عنای ره ته وکردن ههر فکره و فه له سه فه یگ کوومه لایه تیه، له وه ره نه وه یار بوین فره جیاوازه وه ل دۆگماتیزم. دروسبوین هووکار نه یار له کوومه لگا تاییه ته مند ی فکره ی که سه یل دانهره فره یش جیاوازه وه ل چه مک دۆگماتیزم. یه یش مه عنای نه وه ده یگ ک فره جار قه یریگ هویروا هه س له کوومه لگا و نیه تویه نید قه بوولی بکه یید و قه بوولکردنی بووگه مایه ی دروسکردن جووریگ له تاوانباری. یه کیگ له مه ترسیدارترین که م و کوریه یل کوومه لگای ئیمه نه وه سه ک ههر گروو پ و ده سه یگ نه ندامه یل خوه ی له روی فکر و مه یله وه ده خاستر زانیگ، ئی جووره هویره و کردنیسه کوومه لگا له تی تویش دۆگماتیزم و کاریگه ری دیریگ له بان تا ک وه نا شکر. دی نه یه سه نه قلیه ت وشک دۆگماتیزم له بان مه سه له یل فره ه نگی و مه ده نیه یلمان.

دۆگماتیزم و قه یران که سایه تی کورد

ئسماعیل شیخ موراد

جههان ئیمه، جههانیگه پر له رهنج و مهینه تی، ئی مهینه تیسه له خود خوه مانه و ههر خوه مانیش قه بوولی که ییم. (دۆگم) وه مه عنای بنه ما و دینیگه، یا تویه نیم بویشیم جووریگه له هویره وکردن ک هه وه چه وه هویج هووکاریگ نه یریگ و بایه سه وه بی چه ن وچوین قه بوول بکریه یگ. هه لبه ته فراوانی ئی مسته له حه ته نیا کوله و نیه کریه یگ نه را

دەستوور قانون عێراقی و جویر ئەو ک له دەستوورەیل تازهی تریش هاتگه، ئادەمیزاد تەنیا خوهی لەل پێچهو دەیک له وهختی کردەوهیگ ئەنجام دەیک و قانون وەتاوانبار دەیکه ی قەلەم، دیارەدەق یا نەس قانونەیل جویر قسەن وەشیوهی داناین داواکاری و فەرمانکردن وەنەکردن یا وەنەکردن کاریگ و ئادەمیزاد هەر خوهی تویهنیگ ئەو تاوانەمەزەنەبووگ لەلای، چوینکە وهختی سەرپێچی کرد لەفەرمانەیل قانوندانەر و زەرەد رەسانەبەرژەهەندی کوومەلایەتی، ئەو وەرۆی وەرۆی سزا بووگەوه، چوینکە ئەو بەرژەوهەندییل کوومەلایەتیە لەلایەن قانوندانەرەوه مقەبەتیکردن سزایی ئەرای دانریاگە. ئەو کەسە ک پەرس و پەرسکاری سزایی وەلیا کریهیک، بایەسەئامادەو نازا بووگ ئەرا ئەلکرتن ئەو وەرپرسیاریهتیە و بایەسەئەقلدار و خاوەن ئیرادەبووگ، چوینکە ئەوانەدو مەرج وەرپرسیاریهتی سزایی ک لەبان نازادی ئادەمیزاد له هەلوژاردن بنیات نریهیک. دیارەقانون و رادەیک جیاکەر داناکە له ناونی چشت رەواو کار قەیهغەکریاک و هەرەشەس ئەرا مەردم له وهختی سەرپێچی لەقانونەیل بکەن و بایەسەله ری مەشرووعیەتەوه بەرژەوهەندییل ئنسانیهتیان دابین بکەن و قانونیش گوزارشەله نەرخ و هویر و باوەرەیل کوومەلایەتی وەگوروی ئەو کەسە حوکمران هویر مەردمە و له هەمان وەخت دیاریکەر هەلسووکەفتیانە و ئەگەر بایگ و لەو ئەرکەپەشیمانەو بوون، ئەو مەردم دەسەوداوان مین وەرانوهر حوکمران رەفتارەیلیان و دی وەگوروی دەستوورەیلیه و مەردم باوەر

و نازادی هەلوژاردن و دەسنیشانکردن دیرن و ئەو باوەریشەنرخیک گەورای کوومەلایەتیە، لەوهر ئەو کەسە بنەرەتەگە لەبان نسیبە غەلەت تاوانەگە دامەزریاگەو هەر لەبان ئەوهیش بنیات پەرس و پەرسکاری نریهیک وەل تاوانبارا و بیجگە ئەوهیش بنەرەتپێش نریهیک ئەرا هەولەیل تاوانبار لەوهر خاتەر خاسەوکردن هەلسووکەفت و رەفتار خوهی.

دیارەنازادی مەشقرکردن لەکارکردن و هەلسووکەفت فکرەیک کوومەلایەتی قانونیه و قانون گەرەنتی ئەو نازادیەدانەیک ک لەئەک قانونەوه پەیا بویه و فەرمانیش وەکردن و نەکردن ئەک قانونه و له هەمان وەخت نازادی لەهەلسووکەفتیش چشتیک ئاشکرا بەلکوو نازادییک بەندرکریاگەوهو باوەرەک لەچەن فاکتەریک جووراجوور کاریگەرن و لەتی خواست ئەو کەسەنیه چووگە ناویهوه. ئەجا ئەو راسیه ئەوهسەک قانوندانەر عێراقی هس وەپی کردگە و هەر لەوهر ئەوهیش له پال سزاداین، ری و شوونەیل خود مقەبەتیکردن گرتگەسەوهر ک گەردیکەشوون مەترسیداری تاوانا ئەک تەنیا له شوون سزاکە. ئەجا قانوندانەر عێراقی وەرپرسیاریهتی یا مەسئولیهت له بان بنەرەت نازادی هەلوژاردن بنیات نریهیک و دیارەوهگوروی ماددە (٦٠) ئەو کەسەله وەخت ئەنجامداین تاوان ئەگەر بایگ و ئەقل نەخەیکەکار لەلایەن سزاییه وەخوهی وەرپرسەو بیجگە ئەوهیش لەماددە (٦٢) ییش وە هەمان شیوه و بایەسەبزانیک ماددە سزایی چوینەو ئەرکەیل لەوهرانوهر تاوانبار چوین ئەنجام دەیک.

وەرپرسیاریهتی سزایی

حاجی عەزیز

سەرەتا وشە یا کەئیمە ی مانی

و مەعنای شەکەت تیهیگ

و ئی وشە یا کەئیمە ی شە

ئەرا کەسیگ وەکار تیهیگ

ک لەشوونیکەوه هاتویگ یا

کاریگ ئە نجام داویگ و دویای

تەواوکردن کارەگە ی هەر لەوهر

ئەو شەکەتیه ک وەپیهوه

کیشاسە ی جویر قەدرانیینگ

ئویشنە پی مانی نەوید،

ئەرا چە ئویشن مانی نەوید؟

جەمال ئەرکەوازی

ئى مستەلەحیشە له ناو کوومەلگای کوردهوارى خودمان فرە وەکار تیهیگ ، وەل لەیوا دیارەوشە ی (مانی) ئیمە له شیوهزوان خودمان راستر وەکار تیهیمنە ی، چوینکە له شیوهزوانەیل تر کوردی هەمان وشە و هەمان مەبەسە وەل جاروباریگ بیت یا حەرفیک ئەرای زیای کریاگە جویر ئەو ک وە سۆزانی (ماندوو) و هەولیریش کردنەسە ی (ماندی)، وەل هەر هەمان وشەگەس. وەگوروی سەرچەوهی فەرەنگ (نافیستا) ک باس بوچیکگ لە ی باوەتەوهرکگەو لەتی ئەوئاشکرا کریاس ک ئی وشە ی (مانی) یەپەپیهەندی وە (مانی) پەپامبەرەوه دیریگ و لەوهختی کەسیگ ئویشنیکەکەسیگ تر مانى نەوید و مەعنای ئەوهسەک جویر مانى پەپامبەر وەپید نایگ، بیگومان یهیش پەپیهەندی وەو رویداگەیل تیهل و ناخووشەوهدیریگ ک هاتیهسەبان مانى پەپامبەر و بریگ لەسەرچەوهیل ئویشن گواپا خەلک هەمەدان رووژەلات کوردستان بویه و قەیریگ له سەرچەوهیلش و تەنخەلک شار ماردین باکوور کوردستانەک ئەو سەرەمەپایتەخت سلوکیهیل بویه، مانى لەسال ٢١٥ ی زابینی لەدايگ بویه و له سال ٢٧٢ ی زابینی له ئاواپى (شاپوور) له بان دەروازە ی شارەگەوه نارەختی و نازار فرەیکەوهملی کریاسەپەتەوه و دریاگەلەسیدارە. مانى لەبەنەماله یگ خەندان و ناودار بویه وەر لەوهختیگ منال بویههوکارە ی زانست ئەو سەرەمەبویه و شیهوکردنەیل فراوانیکیش داشتگەلەبان دینەیل جیاواز و دویاخیش وەختی عمری بویهسە٢٤ سالان خوهی وەک پەپامهاوهریک ئاشنا کردگە و سەرەتاپیش لەولات دوچەمانەوه دەس کردەسەپەخسکردن دینەگە ی و (شاپوور) پاشا سەرەتا قەدر و حورمەت فرەیک لەدینەگە ی ناو مەردمیش لایەنگیری خودیان ئەرای نیشاندان و پشتگیری لەل کردن، وەل دویاخەر پاشا پشت لەل کردو کەفتەدزایه تیکردنی و لەولات قاوی دا، دی مانى روی کردیهسەهندستان و چین و شوونەیل تر، وەختیکیش (شاپوور شا) مردگەله سال ٢٧٢ زابینی هاتەسەوهئەرا ولات و (هورمز) جینشین شاپوور حورمەت فرەیک لەل ناگە و دویارەدەس کردەسەپەخسکردن دینەگە ی، وەل لەشوون ماوهیک (بەهرام یەکم) هاتەبان تەخت دەسلات و بالیهسی کردو فەرمان له سیدارەداینی دا. ئەجا بریگ سەرچەوهئویشن گواپا مانى وەسەرەوهنریاسەچال تا ناوقە ی، وەل بریگ سەرچەوه ی تر ئویشن وەچەواشەوهگواپا نیمە ی لاشە ی لەقوله وەنریاسەچال. مانى بیجگە ئەوهیش خەریگ پەخسکردن دینەگە ی بویه، وەل له هەمان وەخت دەسنویس و کتاوهیل فرەیکیش نويساو ئەرا مەردمەیل نەخوونەواریش ئەو ئامووزگاری و نويساننەیلەو ک رەسم دروس کردیاگ، هەر لەوهر ئەوهیش وە (مانى نیگارکیش) یا (رەسام) ییش وەناویانگە، وەل دین مانى تا سەرەدم هاتن خەلیقەیل بەغدا وەرەوام بویه و دویاخەر لەبان دەس خەلیقەیل فەتوا ی لاوردن و نەهیشتنی دریاگە.

تویهنیم بویشیم ئی ئەرای چوین و رویداگەشایه تیدەر ئەوهسەئەرا وەکارهاوردن مستەلەح (مانى نەوید) یا جویر مانى وەپید نایگ، چوینکە ئەو جویر ئەو ک ئشارەت وەپی کردیم وەنازار و شکەنجە ی فرەیکەوهمردگە و هەر لەوهر ئەوهیش لەوهرخاتەر سەلامەتی و نەوینە چەو ئەو جوورەکارساتیگ مەسەله ی مانى پەپامبەر جویر نمونەیک هەلوژریاگەئەرا سەرەوخەیری ئادەمیزاد.

سهره لداین قهیران متمانہی رووژنامه گہری

ياسين عزيز

وہل پھیابوین قهیران نهمندن متمانہی پھیوہندی یا وہل نہو بوشایی یا فراغہک له قهیران متمانہی رھسانن یا نعلام جویر پھرچہ و دایننگ بوی نھرا نہو شمارہی فرہک نمروو له پھیامہیل رھسانن کھفنه و ہرچہ و یا لہری تہلہ فریونہیلہ و ہپیہ خش کریہن، نھگہر بایگ و بنووریمہ تاریخ سہرہ لداین قهیران نہو متمانہ نھو تویہ نیم بویسیم جووگہ و نھرا کووتایی سالہیل پھنجای سہدی و مرین و گشت مہسہلہ یگیش نیسہ پوختہ و ہبویہ، وہلی نایا بووگ وہی راسیہیلہ باوہر بکھیم؟ نایا کام له و دید و نھرای چوینہیلہ راسہ؟ نایا نہو مہیدان فرہی رووژنامہ و گووفار و کھنالہیل تہلہ فریون و سایتہیل نھلکترؤنیہک رووژانہ فرہترین زانیاری لہ تیان پھخشہ و کریہیگ یارمہ تیمان دہیگ نھرا نھوہک لہ زانیاریگ خاستر بژیہیم کاریگہ رتر و ہرانور کھسہیل تر رھفتار بکھیم و بتویہ نیم خاستر گرینگی یا نھہمہیت بہیمنہ جھان دھروہر تا لہیوا لہ لیمان بایگ خاستر لہ کھسہیل ناسایی برہسیمنہ و ہیا کھمتر روی و ہروی سسی و ہسکردن و ہشکھست بکھیم؟ نھوہک فرہناخوہشتر و ترسانکترہلہ نھوسا، نھوہسہک دھزگاہیل پھیوہندی و رھسانن لہیوا لہ لیمان کھن ک زیاتر لہ کھشیگ پر لہ خوہزیہو یا پر لہ باوہر و نازوو بژیہیم.

بیگومان زورم نھو خھوہیلشہ و ہدیہاتنیان زھمہتہ و لہ ہمان وخت تویش نائومیدی و دلہرا و ہکی و سسی و شکھستیش تہیہیم، یا فرہجار لہیوا لہ لیمان تہیہیگ لہ ناو جھان پر لہ ہویر و خھیال و دروشمہیل بریقہ دار و سہختہ کاریہیل بژیہیم، بیگومان یھیش خھیگہ مانہ دونیای سربوین یا بہنجبوین دھروینی و خھوہبردن، ک تھنیا لہ رویداگہیل گھورا و گرفتہیل سیاسی و نابووہریہیل تہیہیمنہ خھوہرا. وہلی دی قھدہر لہیواسہک بایہسہ نھرا چشتہیل فرہیگ خوہمان نامادہ بکھیم و لہ ہمان وخت ہوکارہی نھوہیش بویمن و بتویہ نیم و بزانییم چوین وہل ئی ناکامہیلا بژیہیم، نھویش بایہسہ فرہ و ہمقہیہتی و نازاییہوہ، و نھ خوہمان و نھوہیلیمان تویش قھیریگ دھردہسہری و شکھست فکری و شارستانی بویمنہوہ.

گرینگی یا نھہمہیت ہوکارہیل متمانہ و پھیوہندی نھرا مہردم جووگہ و نھرا نھوہک نھوانیش نھو مہردمہیلہ نھک خوہن و دوینن و گووشگرن، ہھر یھیش بووگہ سہبہب نھوہک باوہری و ہدھزگایگ نھمینگی و بیجگہ نھوہیش رازی نیہوگ و ہو زانیاریہیلہ لہ ژنہ فیگہیان و گومان لہ لیان دیریگ، نھجا ہھر لھوہر نھوہیش لھو وختہ پھنا پریہیگہ و ہر سہرچہ و ہیل نارہمی نھرا دھسکھفتن ہھوال و زانیاری یا مہعلوومات، یا فرہجار تہ ماشا کھید نھو ہھوال و زانیاریہیلہ لھوہرو خھیال خوہیانہ و ہشیہو کھن و لہیہکیہو دھن، یھیش زورمی لھوہخت جھنگ و قھیرانہیلہ، نھجا وختیگیش چھو دیری یا مراقبہ خریہیگہیان و ہسپہیل پھیوہندی و پھخشہ و بوین ہھوال، وختایہت لھو و لاتہیلہک خود دسلات زالہ لہ لیان و ہسپہیل پھیوہندی و سہرچہ و ہیل ہھوال، دی نھو وختہ دعایہ و چرپہ چرپ فرہترہو بووگ و پھخشکردن نھینی یا سر چلاکترہو بووگ.

چاپہ مہنی نھلیکترؤنی و چاپہ مہنی کاغہزی

غسان سالم

رووژنامہیل و گووفارہیل کوہنہ لہ چاپ کردن کاغہزی دھس کیشان و تھنیا لہ بان شیوہی نھلیکترؤنی تھرکیز کردن تا لہ ریگہی توور نھنتہرنیت وھ کوومہلگا خزمہت بکھن چوینکھ چاپ نھلیکترؤنی و ہرہسپیل و کیشہیل کھمتریگ دیریگ وھ جوور چاپہ مہنیہیل کاغہزی وھل کیشہیل ہونہری و قانونی لہ سہنینی روی و ہروی نیہود و پشپینی کریہیگ ک تا ۵۰ سال ترہک چاپہ مہنی نھلیکترؤنی لہ بان گشت چاپہ مہنیہیل کاغہزی سہر بکھفیگ و شوونیان بگریگ وھ لھو وختہ تھنیا چھن رووژنامہ مینگی ک نھوہیش لہ لایہن دووسدارہیل چشتہیل کوہنہ لہلی چاودیری بکریہیگ. و لھو وختہ سہک ہھر کھسیگ جاری تھقالا کھیک نھرا چاپ کاغہزی جوور بریگ لہ دھزگاہیل پووست نوروپا ک لہی وختہ جاری دیرن تیلیگراف نھرا کل کردن نامہیل کول وھ کار بہن.

رووژنامہیل کاغہزی لہ سہرتای سہدی ۱۴ لہ لایہن بازارگانہیل نیتالیایی نھرا جیوہجی کردن خھوہریل ناوچہیلیگ سہردانیان کھن نویسا تا پیشکھش حاکمہیل خوہیان بکھن. وہلی نیسہ رووژنامہیل نھلیکترؤنی جوور دیاردہی ژارییگ بویہسہ بایس پیشکھفتن ناست پھیوہندیہیل و فرہ ناسانہ و بویہ ک لہ ریگہی توور یا شہبہگہی نھنتہرنیت وھ گشت خھوہریل جھان برہسیم. نھی سیستمہ دھسمیہت دا تا ہھر کھسیگ وھ ناسانی و لہ ہھر وختیگ توایگ تویہنیگ وھ ہھر زانیاریگ و ہپی ہھوہجہ دیریگ برہسیگ.

راسہ ک نیہتویہ نیم سایتہیل نھلیکترؤنی جوور جیگریگ نھرا رووژنامہ و گووفار یا مہجہلہ بزانییم وہل لہی وختہ جوور رکابہر یا مونافس گھورایگ نھرا چاپہ مہنیہیل کاغہزیہ. بریگ لہ

پەيگەر ئازادى

رەزوان زىيارى

لەلەيەن حكومەت فرەنساۋەپيشكەش كرىياسەۋلاتەيل يەگگرتگ ئەمىرىكا ۋەئامانچ بتەۋكردن پەيوەندى دووسايەتى لەناۋنى ھەردوگ ۋلات ۋەبوونەى سالياد سەردەم شوورپ ئەمىرىكا. ئەو كار ھونەرىلەلەيەن پەيگەرتاش فرەنسى (فردريك بارتۆلدى ۱۸۲۴ – ۱۹۰۴) نەخشەسازى و ديزاينى كرىياگە، ۋەلى بنايەگەى ئەندازيار فرەنسى (ئەلكسەندەر گوستاف نىفل ۱۸۲۲ – ۱۹۲۲) دروسى كردگە. ناۋرەسمى پەيگەرگەۋەى ناۋنیشانەسەك ئويشىگ (ئازادى، رووشنايى دەيگەجەهان).

پەيگەر ئازادى كەفېگەدويرگەى ئازادى ك (۶۰۰) مەتر لە شار (جەرسى) ۋلايەت (نيو جەرسى)دوۋدويرەو (۲.۶) كىلۇمەتر لە باشوور روۋژئاۋاى (مەنھاتن) شار نيويۇركەۋەدويرە.

پەيگەرگەشيوەى ژنىگ گرىگەخوۋى ك وسياسە پاۋەلەبان بىتەمەلىگ كۆنكرىتى ك ئەراى دروس كرىياگە ۋ مەشخەل ئاگرىگ ھا دەس راسپەۋەك ئشارەتەئەرا ئازادى و لە دەس چەپىشى كتاۋيگەك ۋە پىت يا چەرف رۇمانى لەبانى نويسياگە(۴ تەممووز) ك روۋژ سەرووخوۋى ئەمىرىكاس. ژنەگەتاجىگ لەبان سەرى دانرىياگەك ھەفت شەۋق لەلى دەر چوۋگ ۋەك شەۋق خومر و نىشانەى چوار كشوەرەگەى جەھانە. درىژى پەيگەرگەلەپاى ژنەگەۋەتا بان سەر ئاگرەگەى دەسى رەسىگە(۴۶) مەتر، ۋەلى گشت درىژىگەى ۋەلى لەبنەرەتەۋە(۹۲) مەترە و پانىيەگەيشى (۴۷) مەترە و كىش يا ۋەزنىشى رەسىگە(۱۲۵) تەن، لە سەدەى ۱۹ كۆمار سىيىم فرەنسى (۱۸۷۰ – ۱۹۴۰) ھوير لەۋەكرد ك ديارى پيشكەش

بىكەيگەۋلاتەيل دووس خوۋى و ئەۋەبوۋى ئەو پەيگەرەجوۋىر ديارى پيشكەش كردهئەمىرىكا، ئەرا ئەو مەبەسشەلەھەردوگ ۋلات ئەمىرىكا و فرەنسا دەسكردەگردەۋكردن پويىل. لەفرەنسا باج و لەئەمىرىكاش كارەيل ھونەرى و نمايشكردن دراما ھوۋكار سەرەكى گردەۋكردن پويىل بوين ئەرا دروسكردن ئەو پەيگەرە. لە سەرەتا بىريار لەيوا بوى ك ئەندازيار يا موھەندس فرەنسى (يۇجىنى لۇدۋىك) دەس بەيگەدروسكردن ئەو كار ھونەرىيە، ۋەلى ئەۋەبوۋى كوۋچ ئاخىر كىرد و لەدونيا دەرچى ۋەرج لەۋەك دەس ۋەپى پكرىيەگ، ھەر لەۋەر ئەۋەپىش كارەگەدريا دەس (گۇستاف نىفل) و لە تەممووز ۱۸۸۴ كارەگەتەۋاۋ بوى و لە۱۷ى حوزەيران سال ۱۸۸۵ ۋەكەشتى يا سەفینەيگ فرەنسى ك ناۋى

(ئىزىرى) بوى جىۋاز كرىا ئەرا بەندەر نيويۇرك. لە ۲۷ تەشرىن يەكەم سال ۱۸۸۶ سەرۆك ئەمىرىكا (گرۇۋر كلىڭلاند ۱۸۲۷ – ۱۹۰۸) ھەلسيا ۋەۋازكردن پەردەلەبان ئەو پەيگەرە. لە سال ۱۹۱۶ لە چوارچىۋەى جەنگ جەھانى يەكەم لەئەنجام تەقبنەۋەيگ لەشار جەرسى زەرەد رەسىپەپەيگەرگە و لە۱۵ى تەشرىن يەكەم سال ۱۹۲۴ پەيگەر و دوپىرگەى ئازادى ۋەك شوونەۋارىگ ئەتەۋەبى لەئەمىرىكا ئاشكرا كرىان. لە سال ۱۹۸۴ لەلەيەن رىكخىياگ يونسكو خرىا ناۋ لىست شوونەۋارەيل جەھانى. ۋەلى ئەۋەپىشا پەيگەر ئازادى يەكەگەلەشوونەيل ۋەناۋبانگ و ديار جەھان و ئەمىرىكا ك روۋژانەھەزارەھا گەشتكەر ناۋخوۋىي و دەرەكى روى لەلى كەن ئەرا ۋەسەربردن ۋەخت خوۋەش.

ریکەفتنامەى سایکس - بیگو... ناهمیری نوویگ بوی

گول سوو

ئەگەر بچنەودویا وەرەو رویداگەیل تاریخی و دراستە ناوەرۆک یا مزمونی بکریهید و دیاری ئامانجەیل و سەبەبەیلی بکریهید دیارە ئەدی کوردستان وە جوور هەریم جوگرافیگ بوی و ئەرای یەکم جاریش لە سال ۱۵۱۴ م وە تویش ناومیدی گەورایگ هات وە خاتەر بەشەو کردنی وە تاییبەت لە شوون یەک ئمپراتۆریەت عوسمانی سەرکەفتن سەختیگ لە بان ولات سەفەوی هاورد، چوینکە عوسمانیەیل دەس نائین لە بان بەش گەورایگ لە زەویەیل کوردستان و ئەو باقیەگەى ولات سەفەوی بردنەى، و لە شوون گەورا بوین روی وەر یا مەساجەت و زەوی جوگرافی ئمپراتۆریەت عوسمانی مومکن نەوی دی زالەو بکریهى وە ملی وپەیش دەرەفتیگ لەوەرادر ولاتەیل هاوپەیمان واز کرد تا ئستغلال ئی ناتەوانی یا زوعفە بکەن و دەس کردن وە جەنگ جەهانى یەکم وەل ئمپراتۆریەت عوسمانی وەى خاتەر کوردەیل و عەرەبەیل وەرەو ولاتەیل هاوپەیمان چوین تا لە زال یا سەیتەرت عوسمانی رزگاریان بکریهى ئمجا ئەوانیش قەول و وەعدەدان وە عەرەبەیل سەرودخوو ولات عەرەبی بکەن، و ولاتیگ ئەرای کوردەیل دامەزرتن وەل لە شوون سەرەکەفتن

لە تاریخ فەرمانرەوايەیل کوردی:

حکومەت سالاری

سەرباز سیامەند

هاتگە، ک ناو راسەقینەگەى (محەمەد کور موسافر دەیلەمى) و ناسریاکە وە (سالار مەرزبان). لە لایگ ترەو تاریخنویس کورد (محەمەد ئەمین زەکی بەگ) لە کتاو (خولاسە) دامەزرنەر حکومەتەگەو (سالار کور مەرزبان) داناکە و ناو حکومەتەگەو ئەوەر ناو دامەزرنەگەیهو بەردگە، هەر لەوەر ئەویش ناو ئی حکومەتەو ک زوورم دەسلاتەیل تاریخ وەناو دروسکەرەگەیهو ناوئریاکە و ناسریاکە.

شوون جوگرافی ئی دەسلاتە لە هەریم ئازەربایجان دەرکەفت و ئی هەریمیشە کەفتویگە باکوور خوەرەلات شار بەغداى پایتەخت خلافت عەباسی، ک لەلای خوەرەلاتی دەیای خەزەر و لەلای خوەرئاوای هەریم چیا و لەلای باکووریشیهو نەرمەنستان و لە باشووریشی عیراق عەجەمى بوی. مەرز ئی حکومەتە لە گەورایی و بویچگیههه بەسیاوینگە فەرمانرەوايەیلیهه، لەوەر ئەو دیاریکردن

وەختی تەماشای تاریخ کورد کەیم دوینیم شمارەى فرەگ مەنشینی و حکومەت و فەرمانرەوایی کوردی و جووود داشتنه. هەر یەکیگ لەوانەیش کەم تا فرە فەرمانرەوایی کردنە و دوياخر نەمەندنە و رمیانەیا لە ناوبریانە.

ئمجا وەختی تەماشای لاپەرەى تاریخ ئەو مەنشینیەیلە بکەیم دوینیم هووکارەیل فرەگ بوینەسە سەبەب نەمەندن ئەو قەلمەرەوییه. وە گشتی گشت مەنشینیەیل کەم تا فرە لە ژیر کاریگەرى دەسوەرداین بیگانە و ناخوہی فەوتیانە. بیگومان حکومەت سالاری (۹۴۲ تا ۱۰۹۶ ز) نمونەییگ ئەو دەسلاتەیل کوردیەسە ک رووژگاریگ لە کوردستان دەسلات وە دەسیهه بویه و دوياخر خوەر عومر ئەو مەنشینیەیل ناوا بویه، ئمجا وە گوورەى سال کووچی تاریخەگەى لە (۳۲۰ تا ۴۹۰) کووچی وەرەوام بویه. وشە یا کەلیمەى سالاری، لە ناو (سالار مەرزبان) دامەزرنەر حکومەت سالاریهه

عوسمانیەیل لە جەنگ هاوپەیمانەیل دەس نائین لە بان گشت سەرودت و سامانیان و هوپج وە فادار نەبوین وەل گشت لە بان ئەو هەمگە قەول و وەعدەیلە کدريا وە بیان، دویا جاریش لە ناونی خوەیان وە خوەیان وە گوورەى ریکەفتنامەى سایکس - بیگو ک وە دزیهه کريا لە ناونی بەریتانیا و فرنسا و رووسیا بریار دان بەش مولک و مالەیل ولات عوسمانی بکەن لە ناونی خوەیان وەل رووسیا وە سەبەب وە دی هاتن سۆشیالیزم یا ئشتراکیه لەتى لە سال ۱۹۱۷ خوەى کیشاوه لەو ریکەفتن نامە وەل لە شوون شوورسە لە رووسیا بانگەواز کريا لە بان بەندەیل ریکەفتنامەو مللەتەیل ناوچە داوایان ئەرای خەبات کريا تا نەجات بسینن لە زالەو کردن ئمپریالی تازە و مللەت کوردیش وە خاتەر بانگەواز کردن وە ملی ئی ریکەفتنامە لە نوو وتویش ناومیدیگ هاتن. و لە سال ۱۹۲۰ ئیمزا لە بان ریکەفتنامە سیفەر کريا و لە بەندەیلی ژمارە (۱۶،۱۲،۶۴) لە بان چارەسەرکردن مەسەلەى کوردی و دامەزرانن قەوارە یا کیان کوردییگ لە کوردستان ئسبات کريا وەل یە هەتەنیا وە جوور قسەیلیگ بوین و هوپج چیشتیگ لەی بەندەیلە جی وەجی نەکريا

وەى جوورە دویا جاریش کوردستان لە ناونی عیراق و ئیران و تورکیا و سووریا بەش بەشەو کريا. و لە ئاکام ئی هەمگە قەول و وەعدەیل درووکانیە لە گشت لاپنەیل کوردستان ئەرای خاتەر رزگار کردن و سەرودخوہی خەبات کريا، چوین ئەو حەرەکاتە لە عیراق دەس کريا وە بی جوور حەرەکەى نازادی خواز وە سەرکردایەتى شیخ محەموود حەفید و لە شوونی شیخ ئەحمەد بارزانی بەردەوامی دا وەى خەباتە ئەرای خاتەر یەکەوگرتن کوردستان و دویا جاریش سەرکردایەتى حەرەکەى نازادی خواز کوردی کەفتەدەس براگەى مەلا مسەفای بارزانی وە خاتەر یەک نەخشا یا دەور گەورا ودریزیگ لە خەبات کردن ئەرای خاتەر جی وەجی کردن حقووق نەتەوہیى مللەت کورد داشت چوین بەشداری کرد لە دامەزرانن کوۆماری کوردی لە کوردستان ئیران (کوۆمار کوردستان لە مەهاباد) وەل ئی کوۆمارە ئەرای ماوہ فرەدیگ ئەما وە خاتەر یەک شاه ئیران تویەنست ئی ولاتە لە ناو بواد و سەرکردەیلی جوور قازی محەد وهاوریەیلی بکادەودار وەل بارزانی نەمر تویەنست وەرەو ناو زەویەیل سۆفیتی جاران بچید.

ولات قرقىزىستان كەفتگەسە باكوور رووژھە لات
ئاسىيائى ناوراس و روى وەر يا مەساحەي خاكەگەي
۱۹۸۵۰۰ كىللو مەتر چوار گووشەس. ھاوسايەيلى ئە
باكوورە وە كازاخستان و ئە رووژھە لات و باشوور
رووژھە لاتە وە ولات چىن و ئە باشوورە وە تاجىكىستان و
ئە رووژئاوايشە وە ئۆزبەكىستانە.

قرقىزىستان ولاتىگ فرە نەتەوہ

كول سوو

۱۰۰ زايىنى مەردمەگەي كوچ كرديوين ئەرا ئەو شوون ئيسە ك
وہپى ئويش قىرغىزىستان. وەل ئەوہيشا سەلجووق و مەغوولەيل
كارىگەرى فرەيگ ھىشتەنەسەجى لە بان كلتور تاريخ قرقىزەيل. لە
سەرەتايەيل سەدەي ۱۹، قرقىزىستان لە لايەن (خان) يا (خۇقەند) يا
خاقانەيلەوہ چياگەريپەوہ. لە سال ۱۸۷۶ لە لايەن رووسىيائى قەيسەرە
وہدەس نىريا بانىيا و بويە بەشىگ لە ئىمپراتورىيەت رووسىيا. لە دوياي
شوورش ئۆكتۇبەر ۱۹۱۷ وەك بەشىگ لە توركىستان سۇقىت ناسرىيا،
وہل لە سال ۱۹۲۶ كۇمار قرقىزىستان وەك يەكىگ لە كۇمارەيل
سۇقىت ئاشكرا كرىيا و لە سال ۱۹۹۱ دوياي رىميان يەكىتى سۇقىت،
ئى ولاتيشە سەرودخوہيى خوہى ئاشكرا كرد و (ەسكەر ئاغايۇف)
سەرۆك پارت كۇمۇنىست قرقىزىستان بويە يەكم سەرۆك كۇمار ولات
و دوياي سەرودخوہيى ئاغايۇف ئەرا ماوہى ۱۴ سال تا سال ۲۰۰۵
لەو پۇستەمەندەوہ و لە گشت ئەو سالەيلە دەسلاتدار بى رىكابەر
ولات بوى. ئاغايۇف و كەسەيل نزيك خوہى گشت پۇستەيل گرىنگ
ياموہم حكومەت لە دەسيان بوى. ئىمجا ئاغايۇف لە سال ۲۰۰۵
وہك زوروم سەرۆكەيل لە ولاتەيل تر ئاسىيائى ناوراس و، ولاتەيل
دوياكەفتگ وە تەماي ئەوہ بوى رى قانوننى بەيگە خوہى ئەرا
ئەوہك تا مردن لەو پۇستە بىمىنگەوہ، وەل ئەو بىرپارە نارەزايى تون
مەردم قرقىزىستان لەلى كەفتەوہ و ھاوولاتيەيل رىشيانە بان جادەيل و
دويياي چەن رووژىگ وچان، مال سەرۆكۇمار داگىر كردن و ئاغايۇفئىش
وہرەو رووسىيا ھەيواي و (قورمان بەيگ باقىيۇف) نىشتەشونى.

قرقىزىستان وەك زوروم ولاتەيل ئاسىيائى ناوراس وە وشكايى دەور
درياكە و لە روى پىكھاتەيشەوہ ۶۴٪ مەردمەگەي قرقىزىن ۱۲،۵٪
رووسن و ۱۳،۸٪ ئۆزبەكىين، وەل ئەوہيشا چەنەھا كەمە نەتەوہي
تريش گرتەسە خوہى وەك ئۆكرانى وە نىسبەي ۲،۸٪ و تاتار وە
نىسبەي ۲٪. لە قرقىزىستان زياتر لە ۸۰ نەتەوہ و كەمەنەتەوہ و
گرووپ ئەتنىكى و دىنى جياجيا زيەن. قرقىزەيل تىكلان لە رەگەز
تورك و مەغوول و جوير ئەوہك باس كرىيەيگ شوون سەرەتاييان
باشوور سىبىريا بويە. نزيكايەتى فرەيگ وەل كازەخستانىيەيلا دىرن و
ئەوسا وە كازاخەيل وتيان قرقىز و لە ھەمان وەخت وە قرقىزەيلش
وتيان قەراقىز.

پىكھاتەي دىنى قرقىزىستان وەي جوورەسە: ۶۰،۸٪ سونى مەزەوہو
۲۶،۶٪ بى باوہر و ئيمان وە ھويچ نەيرن و ۱۰،۴٪ مەسىحىيە و ۷،۲٪ يىشى
پىكھاتگە لە دىنەيل جياجيا.

زووان رەسمى ولات قرقىزيە و سەر وە گرووپ زووان توركىيە و
پىكھاتگە لە سى شيوەزووان باكوور و رووژھەلات و باشوور رووژئاوا.
شيوەزووان باشوورىيەگەيشى كارىگەرى زووانەيل ئىرانى وەپىيەوہ
ديارە و زووان ئەدەبىي قرقىزى ك لە سەردەم سۇقىت گەشەي
خاسىگ كردگە تايبەتەندى ھەرسى شيوەزووانەگەي تر وەپىيەوہ
ديارە، وەل وە گشتى وشەيل قرقىزى مەغوولەين ك ھەرچەنى وشە
يا كەلىمەي فارسى و ەرەبى و رووسىيىش تىكەلای بويە.

سايبريا بنەرەت تاريخى قرقىزەيلە و لەيوا ديارە لە سەدەي

ئه حمهد چه مدی صاحبقه ران وهل خوهی و روولهیل نیشتمانه گهی روی راس بوی

گول سوو

بر فرهنگ له ئه دبیبهیل و شاعرهیل و سهرکه ردهیل شار سلیمانی له خیزان صاحبقه ران په کیگ له خیزانهیل ناودار و کوینهی سلیمانی له دالگ بوین و مه حمود بهگ په کیگ له پیاوویل ناودار و کور محمه مد بهگ گه ورا په کیگ له دوانزه ئه فسه رهیل مه ریوان بوی. له شاعرهیل ناوداریگ لهی خیزانه له دالگ بوین تویه نیم له (عه بدولرهمان بهگ و موسته فا بهگ و صالح زهکی و عادل خاتم و سامان پاشا جاف ناو بووهیم. ئه حمهد چه مدی له سلیمانی له دالگ بوی و له ورا درس خوهنی. ئه حمهد چه مدی له دو زووان فارسی و کوردی ناشنایی داشت و له ئه دبیات پیشه گهفت، وهلی له سال ۱۹۱۸ و له وهخت داگیرکردن سلیمانی دویا شعره گهی سزانن وهلی ناوبریاگ سهرله نوو دس کرده شعر وتن و له سال ۱۹۵۷ دیوانیگ شعر کوردی چاپ کرد ک له سالهیل هه بیشتاگان سهرله نوو چاپ کریا. چه مدی نا کووکیه یلیگ وهل شیخ مه حمود چه فید داشت وهلی له شوون نا کووکی ناوونی چه فید و ننگلیز، له نه ته وهو پشت خودی دیفاع کرد و له شیخ مه حمود چه فید پشتگیری کرد وه تایبهت وهختیگ شیخ چه فید ئه را هند دویره خریا. وهختیگ شیخ چه فید له هند هاتو و له شوون دامه زرانن حکومتهت، چه مدی جوور چاودیر له بان گومرک دیاری کرد وهلی وه خاتر دخالهت بریگ له کار وهدهسهیل دهوروه شیخ چه فید له کارهیل چه مدی، ناوبریاگ دس له کار کیشا. چه مدی له شار سلیمانی و وه جهلتهی دل کووچ دویایی کرد. رهحمتهی محمه مد ئه مین زهکی له باری چه مدی وهت: شعرهیل و نویسراوهیل چه مدی نمونه یگ له تبع بهرز و شکودار بویه و نیمه وه ئه ی جوور ئه دیب و شاعریگ فه خر و شانازی کهیم؛ چه مدی وهل خودی و روولهیل نیشتمانی روی راس بوی .

ئه حلام مه نسوور، داستان نویس شار خانه قین

گول سوو

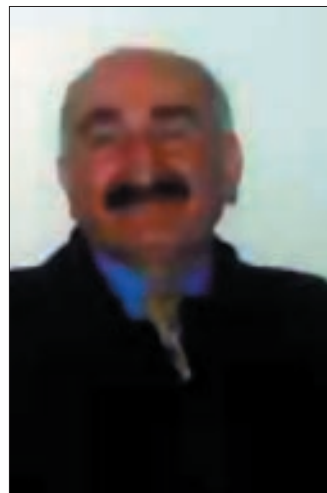

ژیر ناو نیشان پرد یا جسر په خشه و کریا، وههول ئه دا داستان و روومان یا روایاتیگ ئه رای منالهیل بنویسنی و گشت نویسانه یلی وه راشکاوی و دیاریه و نه گهر له بان ئی ری ومه نه هه جهری بکاد نایندهی خاسیگ راس ئه کاد و لهی ماوهی ئاخره شه هاده ماجستیژ ودهس گرت وئه لئانیش له زانکوی سلیمانی درس ئه دا. ؟

یهکی له ژنهیل کورد ناودارمانه له شار خانه قین له پاریزگای دیالی وهدی هاتگه و له سال ۱۹۷۴ ته ورا خوهننن له بهش کوردی له کولبیج یا کلیه ی ناداب بهش زووان کوردی و له بوار یا مه جال رووژنامه گرییش کار کرد گه وکارمه ندوی له دهزگای هاوکاری ئه رای چاپ کردن و په خشه و کردن کوردی و له سال ۱۹۸۱ چه میگ له و داستانه یلیه له

ئه حمهد سالار ستاره یگ له ئاسمان شانوی کوردی

گول سوو

ئه حمهد سالار له شار سلیمانی له دالگ بویه و له و شاره وده رس خوهنی و له شوونیشی چه ناو ئاکادیمیای هونه ره جوانه گان و له سال ۱۹۷۹ له بهش شانوگه ری ئه و ئاکادیمیایه ته خه روج کرد. له چالاکیهیل هونه ری ناوبریاگ تویه نیم وهنه دامیه تی له کوومه ل هونه ر و ئه دهب کوردی له وهخت دامه زرانن له سال ۱۹۷۲ و کارکردن له بهش دراما له رادیوی کوردی به غدا و به شداری له فستیقال یه کم هونه ر کوردی له به غدا له سال ۱۹۷۴ و پیشه گه ش کردن شانوگه ری پیل ولات ک خه لاتیگ لهی شانوگه ری وه رگرت و هه میس بردن میدالیای بابان وه خاتر خاسترین ئه کته ر ئشارهت بکهیم و هه میس له شوون دامه زانکوی سلیمانی بویه ده سمیه تده ر دپیکه و کردنهیل زانستی و چاودیر له بان چالاکی هونه ری و تویه نست تیم شانویگ له زانکوه دروس بکه یگ و جوور ماموستای شانو له په یمانگای هونه ره جوانه گان شار سلیمانی ئه را ماوهی ۱۲ سال ده سوکار بوی وله دامه زرانن کوومه له ی هونه ر مه نه یل کوردستانی به شداری کرد و پؤست وه کیل وه زیر گرته دهس. ناوبریاگ هه میس بویه نه دامیگ له دهسه ی نویسره یل

رووژنامه ی بهیان و جیگر سه رنویسه رگؤفار کاروان و قافله و رمان.

ئه حمهد سالار تیمهیل شانوی سلیمانی و زانکؤ و سالار و چه ن تیمر دروس کرد و زیاتر له ۲۰ شانوگه ری نویسا و دهرهینه ری یا ئخراج زیاتر له ۵۰ شانوگه ری کرد و زیاتر له ۲۵ نه خش له شانویهیل جوور وه جوور جیوه جی کرد . گشت شانوگه ری یل کوردستان داهینه ری و توانایه یل ئه ی هونه ر مه نه وه هویر تیه رن و ئه حمهد سالار په کیگ له ناودار ترین هونه ر مه نه یل کورد له بوار شانوگه ری وه گشت جاریگ ته قالا کرد ک وه مللهت خودی خزمهت بکه یگ و که سایه ته یل فره یگ جوور که مال غه مبار و عه زیز خه بیون و حسب الله یه حیا و عه بدولر هزاق بیمار له باری نویسانه .

د. ئیحسان فوناد نویسه ر و شاعر بناس

گول سوو

نویسه ر و شاعر و ماموستای زانکوی ئیحسان فوناد له شار سلیمانی له دالگ بویه و خوهننن سه ره تایی یا ئیتدانییش له تی ته ورا کردگه و له یه کیتهی سو فیتی جارن شه هاده ی دکتؤرا له نه دهب کوردی وه دهس گرتگه . وه رای ماوهی دریزیک له بوار یا مه جال رووژنامه نویسی کار کردگه و له سالهیل هه فتاگان له سه ده ی گوزه یشته وه ری وه بهر گشتی رووشنهویری کوردی سه ر وه وه زارهت رووشنهویری و راگه یانندن دامه زریا یا ته عیین کریا ک یه ییش دویا جار وهل دار ئه لته زمان ئه رای چاپ کردن و په خشه و کردن کوردی تیکه له و کریا، و له دار یا دهزگای رووشنهویری و په خشه و کردن کوردی ئیره دروس کریا. و له سال ۱۹۵۲ ئه و مترجم تایبه ته یه سه یله یله په خشه و کرد و دویا جار ییش سه رؤکایه تی بهش زووان کوردی له کولبیج یا کلیه ناداب له زانکوی به غدا ودهس گرت، له سه ره تایی سالهیل هه فتاگانیش ئه نداموی له و دهسه ی دامه زنه ره له یه کیه تی ئه دبیبهیل کورپ له سال ۱۹۷۰ و کوومه له شعری یه کمی له سال ۱۹۸۲ دهر کریا، له ژیر ناو نیشان (زهره البریه) و وه رز له یه مه سه له ی زه میر پیشه گه شکرد ک یه ییش داستان کوردی یه گه شاعر ناودار ئه حمهد مختار جاف له سال ۱۹۲۵ نویسانه ی و له چاپخانه ی ئرشاد له به غدا له سال ۱۹۷۰ چاپی کرد و دویا جار ییش ئی داستانه ئه رای زووان عه ره بی ماموستا عادل گه رمیانی ته رجه مه کرد یه ییش وهل درسه ته ده بییگ له بان ئی ده قه ک له سال ۱۹۸۹ چاپ کریا دکتؤر عه زه دین مسته فا ره سوول ک وتار و به حسه یلیگ له رووژنامه وگؤفاره یل داشت موراجعه و پیشه گه شی کرد.

سیاسەت ئەفت حکوومەت هەریم کوردستان لە روی گەشەکردن ئابووریەوه

تۆماس سترووس

هەرچەنی حکوومەت مەرکەزی وەردەوام هەول ئەوه داگە گرفت بچەگیگە وەردەم گەشەکردن کەرت یا قەتاع نەفت لە کوردستان، وەل حکوومەت هەریم کوردستان درێژە داسە هەول سیاسی خوەی وەل حکوومەت بەغدا یا و جیاوازی راسەقینە لە ناوینی بەغدا و هەولێر سیاسەتیگ قوایل و کیشە شوناسنامەس ک لەیوا کردگە ریککەفتن سیاسی وە سەختی بەیگە و جووود.

حکوومەت هەریم کوردستان خوەشی لەوه تیهیگ بووگە خاوەن ئازادی سیاسەت نەفت، وەل دوچار فشار بویهسەوه لە لایەن حکوومەت عیراقە وەک بایەسە قسەی حکوومەت مەرکەزی بژنەفیگ، چوینکە ئەوان کۆنترۆل لویلهیل نەفتی کەن ک نەفت کوردستان لەری تورکیاوه رەسنیگە بازارەیل جەهان، حکوومەت تورکیا ئاشکرای ئەوه کردگە هەر وەک مەسەلهیل رەسمی تر دەولەت ئەوان ماملە وەل بەغدا یا کەن لە بان مەسەلهی کلکردن نەفت.

پهيوهندی حکوومەت هەریم کوردستان وەل حکوومەت ئەنقەرەیا کاریگەری جەوجویل کورد تورکیا ها لە بانى و دەرەنجامیش حکوومەت هەریم بایەسە پهيوهندی سەختیگ بووہسیگ وەل بەغدا یا تا بووگە ئستغلال کردن سەرچەوہیل وزە لە لایەن تورکیاوه لەوہر خاتەر درێژەداین وە گەشەسەندن. لە سال (2002)هوه جار جاریگ پهيوهندی ناوینی هەولێر و بەغدا خاس نەویہ وە سەبەب ئەو باسەیلە ک پهيوهندی داشتەن وە نەفتەوه. حکوومەت هەریم خاستر لە حکوومەت بەغدا کار کردگە ئەرا چەسپانن خاوەنداریەتی نەفتەگەى و هویچ وەختیگ بیدەنگ نەویہ، بەلکوو وەبی و جووود قانون تازەى نەفت و غاز لە سال 2004 یەکم ریککەفتن نەفتی وەل

کۆمپانیای (دی ئین ئۆ)ی نەرویجی ئمزا کرد و لەو ساوه زیاتر لە 20 ریککەفتن تر وەل کۆمپانیای جووراو جووور تر بیگانەیا ئمزا کریاگە، ئەیانەیش گشتی لە وەختیگ ئەنجام دریاڤە ک حکوومەت عیراق نەتویەنستگە برەسیگە ریککەفتن قانون نەفت نیشتمانی، وەل حکوومەت هەریم کوردستان لە مانگ ئاب سال 2007 رەشئویس یا مسوودەى قانون نەفت و غاز تاییبەت وەهەریم کوردستان پەسەن کرد.

کورد و سەرکردایەتیهگەى بریار دان دی چەوہری سەران ببیاب بەغدا نەکەن و دی دەس بکەنە گرتەوہر رییگ تر وە ئەومید وە دەسواردن سەرکەفتن و پیشکەفتن لەی باوہتەوہو لەروى دەرکردن نەفت، ئەوه بوی حکوومەت هەریم کوردستان ئەرا یەکەمجار لە سال 2009 نەفت خوەی کلکردە دەیشت و ماوہی ئەو کلکردنیشە تەنیا لە مانگ حوزەیرانەوه بوی تا مانگ ئەیلوول، چوینکە کۆمپانیایەیل بەشداربوی پویل کلکردن یا تەسدير نەفت ئەو چەن مانگە وەپیان نەدریا ک کار لەتی کردن و دوای ئەوہیش حکوومەت هەریم کەفتە ژیر کاریگەری حکوومەت بەغدا وە ئەوہک خوەی پویل کۆمپانیایەیل لە بان خوەی بووگ. ئیسەیش حکوومەت کوردستان داواکار ئەوہسە لە حکوومەت عیراق ک وە گوورەى ریککەفتن پویل بەیگە ئەو کومپانیایەیلە ک حکوومەت هەریم ریککەفتننامە وەلیانا کردگە، وەل حکوومەت بەغدا ها لەو باوہرە ک حکوومەت هەریم خوەی بایەسە بەش ئەو کۆمپانیایەیلە بەیگ لەو بەدجەى 17٪ داہاتە ک ئەرا کوردستان تەرخان کریاس، ک بیگومان یەیش جویر فشاریگ ئەرا بان کور وە کار تیهریهیگ.

حکوومەت هەریم خاستر لە حکوومەت بەغدا کار کردگە ئەرا چەسپانن خاوەنداریەتی نەفتەگەى و هویچ وەختیگ بیدەنگ نەویہ

له یلی نقایی

مه لا نه جف

عەكس عارزى نقش <يا و <سین >
باتل كندهى سحر ساحرین
مشكين مو گلفام خمیدهى خام خاو
چەمیده، چەنبەر، چەلیده، چپپاو
ژیر زنج زهه ب سه یف شین سه مهر
خال سه لاسه ی شین، فه یرووزی جه جهر
سینه ژه سه ره شق نوستاد مانى
بان خه ت فرمان فه تیح کیانی

زنج زهر نمون فنجانی پیدا
حوقه ی زیبای ناف بلوور هویدا
میانش چوی موی غه زالان شیرین
فوخز ره کبین، رجه یین و که عبه یین
وه عه یین زاهره ن به صر نه ماین
سه ر خیسسه ر خیل حوران جه مع نشاین
<نه جف > سه نای گووی حوسن نه قاشه ن
غه مزه ده ی غه مزه ی چه نی ناگاشه ن

له یلی نقایی ، له یلی نقایی
مایلم وه مهر له یلی نقایی
نازش وه غه مزه شیرین نمائی
خورشید نافاق شه مس سه مائی
حوسنش جووری وه جه نه حسه نلحووران
عشوه ش ناشوی عام نیران وتوران
چه نی کمنان کتین و کتفین
ژیر که مهرگاش په خش نه لای سه رین
چه تر و چلیپای هندوی نیم تاق
مه وزوون دو جه به ی نیم به در نافاق
قه مر خم وه مهر نائین زجاین
قه ترانی وه فه وق به صهر زاغه عین

هه ر که سی کردار خوه ی پایچییه

کیومه رس عه باسی

هوچیگه س چوی من دل کاول نیه و
ئه ی دل کاول بییه دی دل نیه و
داخ نه و شیرینه شیتی کردیه
شیت عشقه و شیت دی عاقل نیه و
با وه زهر ب تیشه خوه ی خوینی بکه ی
شیت تا شیتی نه که ی کامل نیه و
هه ر که سی کردار خوه ی پایچییه
بی که نم کارین که نم حاصل نیه و
تا که سی به د گرد مه رد تا نه که ی
به نه که ره دونه و نه رای نازل نیه و
زه ی ناها مار دایم بایره
ئه ی دله تا ساف نه و قابل نیه و
قورب خوه دنه شکن نه که ره عیززه ت توای
بال تا نه شکی وه بال مل نیه و
من نه که ره قوریم نه مه نیه <قه سریم >
هوچیگه س چوی من وه کول کاول نیه و

ئه ئوه ن تیه نی

نه کبه ر قه نبه ر وه یسی

هووره چرئ ، چر نه کرد
ت نویشی رووژئ تیه یده وه
ئه ئوه ن لرفه ی بایده وه
خاوده نه که ی "که ره مه شین"
وارگه د ها پای بیستوین
نمسال یه کن شوی نه کرد
خرنگه ی باز نه ی قوی نه کرد
ت نویشی رووژئ تیه یده وه
ئه ئوه ن لرفه ی بایده وه
نه پمان شووره ناسمان
بوو کز دل هاته بان
داوا که یم وه یه ی زووان
وده ی زووان نبشتمان
ئه ئوه ن لرفه ی بایده وه
ئی وشکه ساله نایده وه

ئه ئوه ن نمروو تیه نیه
تیه نی ناو که نیه
چه مم نمروو هه لاکه
هه لاک ناو پاکه
ت نویشی رووژئ تیه یده وه
ئه ئوه ن لرفه ی بایده وه
ماسیه یل نمروو هه لاکن
ئه ی مه ئوه نه هه لاتن
که لای داره یلک سیسن
گشتیان مات و مه ویسن
ت نویشی رووژئ تیه یده وه
ئه ئوه ن لرفه ی بایده وه
"بووژئ" نه ئوه ناتی
هایده کوورده ی ناتی
ئه ئوه ن نمسال بر نه کرد

که له قه ن

ره زا مه وزوونی

یه ی جا وسم نیه نیشم
جه ور په یله کیشم
روی نه مه له ده یشت چوونم
کوچگ شه بویگ ها کوونم
چوه بکه م کوره که سمه
بوچیگه پا و ده سمه
دوینی پشت مه سافه
کوره که ی یه نئسافه
باوگد براد نه کوشتم
سانی ده یدن نه پشتم
مه کیسه ل و بی ده نگم
نه ده سدان دل ته نگم
وه ی روو خودا، چه نیگه
کیلویی نیه ، مه نیگه
چه نه که له قه نیگه
ئی جووره چشتی دینه ؟
یه گول نیه و ره نیگه
تام نه یرید و شرینه
له ژیر زلف که وی
نام خودا له چوی
ناهوو نیه تیه یده خوه ی
ناهوو نیه کوور په مه
کوور په م نیه و کاکه مه
بوومه خری هه م که مه
به رز و بلین بوو قه دی
نه وه د بوینیدو و سه دی
کوور بوو چه وه یل به دی

هه نای مه لویچگ کیله

جه لیل ناهه نگه رنه ژاد

له پرویکیان پاوه نه یل یه ی که ز زووان
گیان دامه سه که رده جیوانه یل
لج نامه سه و بان شوونه زه خمه گان ماره یل زه حاک
پا دامه سه که ز
ئرای جارانه یل جیاواز
ئرای ژانه یل ژیوژا و هاوکور
ده م هه لپیچامه
له درویدیل سریوت و بالیوت
له پرویکیان پاوه نه یل یه ی که ز زووان
له نه وه ل کور که نیمه یل بی که لاره
له کی وه ت کی وه ت دو به ته یل لیوه ت
له قه یاره
له ده خیل
له بنه ئن تیه ریک تاریخ
هه یمان واتی

هه یمان زاتی
هه یمان شاتی
هه نای مه لویچگ کیله ،
هه نای هه ساره به سیاس
هه نای دار خه قتیبه
هه نای واران تاتیله ،
کاکیله ی کام که مچان کوومیه یده و؟
یه ی شه و
له بویشه یل نه ولای ناسمان سه رتاشیای
نه ژنه قتم :
فریشته یل
له بوو سرویت و بالویت
ده م هه لپیچانه و
که رده چپوچانیگ
منه ی کاکیله ی که مچانه یل کوومیه یل کرد...!

شیرین

نیمشه و وه دویریت فره هووله
شیرین گیان، شیرینه و گشت که س
چه نه بیستوین غه م وه کووله
شیرین گیان، کویه ی بیستوین چه س
کویه که ی بیستوین نه رام چوین خاکه
شیرین گیان وه تو ره نج کیشم
له کویه که ی غه مت جه رگم پر چاکه
شیرین گیان، نه رای کی بویشم؟
شیرین و شیرین شیرین گشت که سم
نشقی تو داسه تیشه وه ده سم
وه زه خم تیشه نو قده خانی که م
شیرین گیان نو قده ی وه رینم
وه زوان تیشه ناله و زاری که م
شیرین گیان تیشه که ی شینم
دویشه و نه رای چه له بیستوین نات
شیرین گیان ده نگه که ی تیشه م
هاتم وه خاوت نازت بکیشم
شیرین گیان نه ی نازاره که م

تەسەۋف ئىسلامى و ديد تازەيگ لە باوەت شعر سۆفيگەريەتى

گۆل سوو

يەكم گورانى كوردى لە تارىخ

گۆل سوو

لايەنگريگ فرەو خاسيگ لەفەرھەنگ مەردم ديريگ، مەتەل و پەند پيشينەيل و داستانەيل ئى نيشتمانەپرەلەجوورەھا دەنگ و ئاواز. ئمجا وەگوورەى لەيەكەوئاينىگ نزيكەى سەد جوورەدەنگ ووتن تايبەت خود دەنگەگەلەى باريزگا ھەس، وەل باسەگەى ئيمەلەبان ھوورە، ئى ئاواز رەسەن و خوەشەويس خەلك كەلھور و گۆرانە، ك ئى ئاوازەومشيوەى يەك نەفەرەو جارجاريش وەجەمەو چرنەى . لە ھەمان وەخت (سياچەمانە)يش ئاواز كويەن و رەسەن ناوچەى ھەورامانە و ئمجا وەل سووز و ھەواى خودشيگا چريەيگ

سۆفيگەريەتى لەروى وەر دین ئسلام دو خەت بنەرەتى ديريگ:-
 ۱- خەت کوومەلايەتى: ئى خەت سۆفيگەريەتەبانگەوازی ئەرا دەسلات و داوريان دەسلاتەو وەھويچ شيوہيگ لەروى فەتوا و فەرمانبەريەتەيەوونەيەوگەبەشداريکەر و ھاوکار دەولەت و سۆفيەيل سەردەمى وەناو خەلافەت دەولەت ئەمەوى عەباسى وەناشەرعى زانيگ و دووسايەتى وەل پياگەيل گەوراي ئەو دو دەولەتا نەياشتن و خودپان دویر گرتن و فانجاز لەو رووشنايى و ئاگرەيليشەنەکردن ك دەولەت لەشوونەيل گشتى کردیانەوى و ئەحمەد کوپ حەنبەل وەگشتى فەتواى حەرەمکردن ئەو جوورەئاگر و رووشنايەداويگ، بيجگەئەوہيش دەولەت لەديد سۆفيگەرى ئسلاميەوہجەنگەو روى وەروى بويەنەوہيشى ئەرك بان شانە و ھەر لەى ئەراى چويەنەوسۆفيگەرى ئسلامى دەور بالايگ دینەئەرا ھانداين مەردم دژ رژيم و دەسلاتەيل ئسلامى دکتاتۆر وەك ئەمەوى و عەباسى.
 ۲- خەت عرفانى : ئى خەت تەسەۋفەگرينگى يا ئەھمەيەت داسەعرفان و فەلسەفە، وەل دوپارەھەر دژ ئەوہويەك وەناو دین پيرووز ئسلامەو، دین و مەزھەبيل تر سەركوت بکريەن و ھەق دینی مەردمەيل غەيرەئسلام ژيپا بکريەيگ و ھەر لەى باوەتیشەوہ(ئبن عەرەبى و عەبدولکەريم جيلي و ئبن سەبعين و مەعەرى) دەورا گەورايگ داشتەن، وەل (حەللاج و بوستامى و عەبدولقادر گەيلانى) زياتر دژ ديارەدى فەقيرى و چەوسانەوہى کوومەلايەتى بويەن، وەشيوہيگ گشتييش فکرمەنەيل سۆفيگەرى وەرگري يا ديفاع لەئازادى ھوير و دین کردنە و لەو باوەتیشەوہئبن عەرەبى لەشعريگى باس ئەوہکردگەك لەوساوەرپرەو سۆفيگەريەتى دپەسەوہدلى لەيوا لەلى ھاتگەبووگەكەنيسەيگ مەسيحى و بتخانەى يتپەرسەيل و لەوەرگاى ئاسكەيل و كوچگ سيەى حاجيەيل و نايەتەيل موساھتد، شاينەن باسەك ئبن عەرەبى ئاشق دويەتيگ

فەرھوجان بوى وەناو (نزام) ك دويەت ئيمام مەككەبويەو فەيريگ سەرچەوہيش ئويشن ميرزادەيگ ديمەشقى بويەك فەيريگ شعر جوان ئاشقانەئەراى نويساگە.
 ھەوير و راى تر باس لەوہ كەن و ئويشن: سۆفيگەريەتى جياس لە شەريەت و بيجگەئەوہيش سۆفيگەريەتى ئسلامى لەئەنجام ئەوہپەيا بويەك ناسيؤنالييزم عەرەبى جەلو فەرمانرەوايى دەولەت ئسلام گرتنەدەس و دین پيرووز ئسلام کردنەھووپكارىگ ئەرا داگيرکردن ولاتەيل و چەوسانەوہى مللەتەيل و تالانکردن مال و دارايى ئەو ناوچەو شوونەيلەك عەرەب نەوين. ئمجا وەختى ئيمەتارىخ دو دەولەت گەوراهيز وەك ئەمەوى و عەباسى خوەنيمنەوہ، ئەرامان دەرکەفيگ ك چوين ئەو دو دەولەتەئسلام وەك پەياميگ پيرووز ناراستەى مەردمان تر نەکردنە، بەلكوو وەك گورزيگ ھاوردنەسەى كار ئەرا دزى و تالانکردن و كوشاننەوہى كلتور و شوناسنامەى ئەو مللەت و نەتەوہيلەك عەرەب نەوينەو ئەرا ئى مەبەسسيشەپەلامار سەدەھا ولات وەك ھندستان و تاجيکستان و ئەرمەنستان و گورجستان و تورکستان و خورەسان و سەقەليا و ئسپانيا و شوونەيل تر دانەو سەدەھا ھەزار ژن و دويەت و منال دەسگير کرديان و ھاوردیانەيان و لە بازارەيل بەغدا و بەسرە و قاھيرە و شام و مەككەو مەدينەھەرراچيان کرديان و ھەتك وەپيان کرديان. دى وەى جوورەلەرې ئى لادين و پاشيلىكارەيلەرپرەويگ تر پەيا بوى لەروى وەر ئسلام ك ئەويش تەسەۋف بوى، ئمجا لەو سەردەمەو لەوەر خاتر قورتاربوين دین ئسلام لەتوور شەريەت، پەيابوين پرەو سۆفيگەرى فرەخواست بوى، چوينكەپياگەيل شەرع و دین زورمیان مل چەمانن ئەرا دەسلات و فەتواى وەرەوام ديان ئەرا كار رەواو نارەواى خەليفەيل و ئەوہك سەريپچى بکرداگ وەك ئەحمەد کوپ حەنبەل وەنازارەوہكوشتيانەى.

تويەنيم بويشيم تاريحيان بەسيمەنيەكەوہ، بيجگەئەوانەيش فەيريگ لەمەقامات ھوورە و تەميرەوہك (سەحەرى) تيكەلن و يەيش بەلگەيگ ترمئەرا نزيكى ھوورە و تەميرە. تەميرەيا ساز وەتەواوى ريشگ و بنەچەك ھوورەدەيگەبيمان ك تويەنيم نويسانن بان ئەو كوچگە بکەيمنە بەلگەك لەدەورورە شار مووسل دوينرياوہ و عومرى نزيكەى ۷ تا ۸ ھەزار سالە، بيجگەئەوہيش پەيکەر تەميرەژەنيگ ك لەشار شووش دوينرياوہ و عومرى چووگەوہئەرا ۱۵۰۰ سال وەرچەزايين و دى وەگوورەى ئى بەلگەيلەتويەنيم تارىخ ۶۰۰۰ سالەئەرا تەميرەو ھوورەداينەيم. وشەى ھوورەلە(ئەھوورا) وەھاتگە و ئەرا لالکيانەوہ و خوەندن چشتەيل پيرووز و كويەن چرياگە و ھيمان تا ئيسەيش ھوورەچرەيل وەختى ھوورەچرەن دەس

نەنەلاى گووشەيليان ك يەيش لەزەمان كويەن لەوەر خاتر پەيوەندىکردن وەل جەھان روحانيەتا بويە، پيکھاتەى ھوورەوہ۱۴ مەقام دانريەيگ ك زورمیان وەل تەميرە و دوزەلەيا تیکەلن، وەل ھوورەچرەيل ئمروو کەلھور تەنيا چەن مەقاميگ چرن جوير (دودەنگى، قاچاخى چر، پايەموورى، غەريبي چر)، شعرەيل ھوورەپش زياتر لەئەدەبيات گشتى و فۆلكلۆر ھەلوژرياگە. ھوورەوہ۲۲ تايبەت خەلك كەلھور و فەلخانيە، ك ھوورەچرەيل كەلھور ناوبانگ فرديگ دیرن لەھوورەو لەوانەيش نەمر(عەلى نەزەر) ك لەچرين ھوورەبى وينەو تا ئيسەيش كەس وەك خوہى نەتويەنستگەوہو جوانى و دلگيریەوھوورەبچريگ. دويای ئەوہيش (ئەولەزيز و سەيد عەلى ئەسغەر)يش دەس بالايگ داشتەلە ھوورەچرين.

نەراچە ژنەیل نیه چنه قەرەوی سیاسەتەوه؟

شنۆ میهرپەرودەر

هەر له سەرەتای دروسبوین نادەمیژادەوه تا ئێسە له ئادارەکردن کارەیل ڕووژانە له ناوێ ئەرک ژن و پیاگ جیاوازی کرێاسەدی. ژنەیل وه گورەوی سروس و له لایەن لاشەبیەوه له پیاگەیل کزترن و له هەمان وەخت مەسەلە ی خیزان ئه بوار یا مەجاله داسەپیاگ ک زورم ئەرکەیل هەسیار کوومەلگا بگریهگەمل خوهی، ئمجا وه گورەوی وه سەرچگن وەخت و لهقوناغەیل جووراو جوور ئه و جیاوازیه یله زیاتره و بوین و تا هاتیگ دەسلات پیاگ فراوانتر و دەسلات ژن مەرزداره و بویاگ، وهل ئه وهیسا ئه و جیاوازییسه تهنیا له چوارچیوهی داب و نهریتیهیل نهمهندهوه و رهنگ قانوونی گرتە خوهی، دیاره لهی باوهتیشهوه دهور دینیش ئاشکراو کاریگه ره. ئی کلتورییسه له لایەن کوومەلگایشهوه لهیوا لهل هات ک بەش فرههگ له ژنەیل وه تهواوی هاتنه بان ئه و باوهره ک کزن و توانای وهرپه وپردن دهشت ماله یلیان نهیرن و ئی دیاردیهسه وه تایبەت له کوومەلگای کوردهواری وه ئاشکرا دوینریه یگ.

جمووییل ژنەیلش له جههان وه سه بهب ئی جیاوازیه یله وه و له وهر خاتر دهسه وهرکردن ههق یه کسانێ وهل پیاگه یلا سه رهه لدا و ئه و جموویلییسه وه دریزایی تاریخ خوهی، وهل کیشه و گرفتاری وه روی بویه سه وه ک تویه نیم بویسیم گه وراترین گرفت زالبوین هویر و رای پیاگسالاریه. ئی نوورستنیسه وهردهوام ته ماشای ژنەیل نهک تهنیا له روی لاشەبیەوه، به لکوو له روی فکرییسه وه وکز و که متوانا کردگه. مەعنای ئه وه سه ئی نهقلیهت زاله ری وه ژنەیل نهیا به شدار بوون له وهرپه وپردن ولات و له داناین سیاسەت، هەر له وهر ئه وه ییش ئه گه ر بایگ و ته ماشای جههان ئه روو بکه یم دوینیم به شداری ژنەیل له وهرپه وپردن ولات له ولاتیگ ئه را ولاتیگ تر جیاوازه، دیاره ئه وه ییش نه نجام خه بات ژنەیله وه تایبەت له ماوهی ۱۰۰ سال گوزە یشت، وهل وه و حاله تیشه وه وهل گشت پیشکه فتنیگا دوباره به شداری ژنەیل له ناست خوهی نهی.

له ولاتەیل دویاکه فتگ و جههان سپیم، بارووه زع ژنەیل و کاریگه رییان له بان وهرپه وپردن ولات ئه یه باسیگ تره و هوچ وەختیگ وهل ولاتەیل دیموکراسیه وه به راورد یا مقارنه نیه کریه یگ. له و ولاتەیله ژنەیل ری دویر ودریزگی ها وهرده میان، له کورده ستانیش بارووه زع ژنەیل گرفتار قهیریگ داب و نهریت کوپه بویه ک تا ئێسە ییش شوونه واری هەر مەندگه.

ژنەیل کورد وه تایبەت له گوزە یشته دوچار نه خوه نه واری بوین له ژیانین، چوینکه فره له خیزانه ییل کورده مان ئه وسا تهنیا کور ئه را خوه نندن هه لوژانیان و دیاره ئیسه بارووه زعه گه ئالشت بویه و دوپه ته یلیش تویه نن وهک کورده ییل بخوونن، وهل مە بهس ئه وه سه

کوشتن و برین منالە ییل زیاتر

چل و فلیان ئەکا

گول سوو

رهفتار و سلوک ئه و منالە ککوشتن وهل وه کار ئه وریه د هەر وەختی و عومر سێ سالان ئه ره سید فیشتر له عومر په نچ سالان چل و فله و دوژمنایه تی ئه دی چوین منال نیاز وناموژگاری وئنزبات کردنیگ دیری وهامل باوگ ودالگ وه شیوه ی خاسیگ کۆنترۆل وهمل خوه یان بکه ن وله دهس وشانن وکوشتن منالە یلیان دویره و بکه فن، ومومکنه وه کار بردن ئی شیوه وهل منالە گه ته نسیر له بان نه فسیهت و رهفتار یا سلوک گشتی بیاشتی. وهل ئیوه ت کردن منال وه شیوه ی خاس یا ئیجاییگ و دویره و که فتنی له توند وتیژی فره گرنگ یا موهمه چوین یه ناست یا مسته وای گشتی ئه رای توند وتیژی له کوومەلگا که مه و ئه کاد. و په یوه ندیگ هاله ناوینی کوشتن و دهس وشانن وهمل منالە گه و له ناوینی هه ست یا ئحساس کردنی و دوژمنایه تیگ، وهی کوشتنه شیوه یا ری خاسیگ نیه ئه رای ئیوه ت و ته ربیه ت کردن چوین منال ئه گه ر بکوژیه ی ودهس لهل بووه شنریه د فیشتر چل وفله و ئه دی و شایه تیش ئه زیهت و سه قه ته و بید له شوون ئی کوشتنه. وه ئاکامدراسه یل فره یگ دیار بویه ئه و منالە یله کله عومر سێ سالان وه تویش کوشتن له باوگه یلیان ئه یه ن و نسبه ت په نجا له سه د فیشتر له وه ختیگ وه عومر په نچ سالان ئه ره سن چل وفلن و دوژمنایه تیگ هاله گیانیان ومنالیس چیشته یل فره یگ له باوگ ودالگ هووکاره و ئه دی و شایه تیش یه ئه رای گه پی بووه نه ی و خوه یانیش وهل منالە یلیان له بان ئی شیوه ری بکه ن .

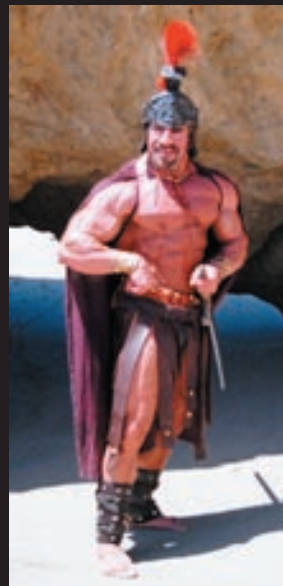
له دیداریگ تایبەت وه مالبەر شەفەق و گوڤار گۆل سوو...

بهنام سه میمی: ئامادەم ئەزموون چەنای چەن

سالە ی خوهم بنەمه خزمەت

جایل و جوانەیل کورد

دیدار : ناراس جهواد

مللەت کورد له گشت بواریهیل ژیان نهوه سابت کردیه ک هویج که متر نییه نه مللتهیل دونیا و ههمیشه به شداری کارای خوی داشتیه نه پیشکەفتن رەوت ژیان و دەس دیاری خوی داشتیه نه بنیاتنان ژیار نوو نسانیهت؛ هەرچه نی ک تویش دابه شکردن و کوشتار و قترانکردن و جینۆساید و کیمیاواران و سیاسه تەیل وه عەرەب و فارس و تورک کردن؛ وه ی جووره دوینیم ک دەیان زانا و نه دیب و هونەرماند و وەرزشوان نه خش و دەور دیارییگ داشتنه نه بواریهیل کار خویمان و جوور هه ساره یگ گەش نه ناسمان داهینان یا ئبداع درهوشیانسه و، چ له ناو خود نه و ولاته یله ک کوردستان دابه ش کریاسه بانیان، چ له ولاته ییل غەریبی و ناواریه ی.

بی گومان وەرزش له ی سەردەم نووه نه خش و دەور سەرکی خوی دیاریگ نهرا ناساندن خود وەرزشوان و نه و مللەت و نه ته وه ک به شیکه له ی، په کیگ له و وەرزشوانه ییل دیاریه ک وه توانا و پالەوانیه تی خودیان تویه نستنه ناو کورد له مه یدانه ییل جههانی بناسن؛ وەرزشوان پالەوان جوانی له ش جههانی (بهنام سه میمی) یه، ک ئیمه له مالبەر شەفەق و گوڤار گۆل سوو وه گرینگ و بایخدار زانستیمنه ی ک ئی دیدار تایبەتە وه لیا ساز بیهیم تا رووشنایی بخره یه بان ساکاره ییل خوی و وەرزشه گی و نه و گرو گرتە یله ک ریگرن له و مردهم پەرش و بلاو بوینی له ناو کوومه لنگای کورده واری و دید و نه رای چوینه یلی نهرا په یا کردن ریگه و شیوه چاره سه ریگ له خاتر ره سین وه و ئامانجه یله ک بوینه سه ختووره ی دل...

شەفەق : له سه رهتا دووس دیریم بیوگرافی کاک به نام له زووان خوی بژنه فیم؟
بهنام سه میمی : من له کوردستان خوره هلات له شار کرمانش له دالگ بویمه، نزیکه ی ۲۲ ساله ک له ده یشت ولات ژیم، له نه ورژیا له بواریه ییل فیزیۆتۆراپی خوه نستنه ته واکریمه و ئیسه ییل له ولایهت کالیفۆرنیا له شار لۆس ئانجلس نیشته جیم و ئیسه ییل له و بواریه ییل خوه نستنه (نۆتره یشتیم، داییتیم، فیزیۆتۆراپی) خه ریک کارم له نه مریکا.

شەفەق : له که یه و چیده ناو دونیا ی وەرزش؟
بهنام سه میمی: من له ته مه ن ۲۴ سالان دەس کردم و وەرزش کردن له جوانی له ش.

شەفەق : تویه نید ئامازە بکه ید نهرا نه و پالەوانیه ییل و میدالیای جههانیه ک تا ئیسه وه ده سیان هاوردیده و مایه ی شانازین نهرا مللەت کورد؟

بهنام سه میمی : تا ئیسه پالەوانیه تیه ییل و مه دالیای فەره یگ وه دەس هاوردمه ک دیاریه تریان (پالەوانیه تی نه ورژیا ۱۹۹۴، پالەوانیه تی به ریتانیا ۱۹۹۹، پالەوانیه تی که نه دا ۲۰۰۰) و ههمیش به شداری له پالەوانیه تی مه سته رز ئۆله مپیا ی نه مریکا له ساله ییل ۲۰۰۱، ۲۰۰۲، ۲۰۰۳ کردم و ناخرین پالەوانیه تیگیش ک له ئاست جههانی له تی به شداری کردم، له سال ۲۰۰۶ له نیۆیۆرک بوی ک له ناو ۴۵ وەرزشکار به شدار بوی، پله ی شه شم وه دەس هاوردم.

شەفەق : جوور پالەوانیگ کورد له ئاست دنیا، وەرزش له ناو جایه ل و جوانه ییل کورد له ناوونی دویه که و نه روو چوین دوینید؟
بهنام سه میمی :

هه وه جووره گ خودەدان زانین من کورد که له ورم، هه لبه ته هویج فه رق و جیاوازییگ نیه، کورد هه ر کورده و نهرا من هویج فه رقیگ نیه که ی، ئیمه کوردم و گشتمان په کیگیم، راسیه گی به توائین من وه ی دوياخره له کوردستان نه ویمه و ماوه یگه کوردستان نه دیمه، وه ی له ریگه ی نه و به رنامه ییل وەرزشیه ک له ته له فیزیونه ییل پیشکەشیان که م و هاوژووانه ییل په یوه ندی وه پیم که ن، وه ی جووره ده س که م وه داخه و نه زموون له ورده رکه مه و فه ره نگ وەرزشی له ناوچه ییل خودمان لاوازه، چوینکه وەرزش و خورد و خواریگیش زانستیه گه و مه دلنیا بیه وه تویه تم بویشم ۹۵٪ مه ردم دنیا زانست وەرزش و خواردن و خه فتن نیه زانن و له ش بنیادهم له بان یاسایه ییل بیرکاری (ریازیات) گه شه که ید و وه چه واشه وه، وه ی وه داخه و له لای خودمان نه ی چشته یله له وەرچه و نیه گریه ن و فه ره نگ وەرزشی فره لاوازه.

شەفەق : کوردستان خوره هلات و تاییبەت پارێزگای کرمانش و ئیلام هه میشه جهه مسه ریگ وەرزشی ئیران بوینه و وەرزشکاره ییل و پالەوانه ییل فەره یگ په روه رده کردنه، وه نه رای چوین جهه نا بید نهرا جهه ئیسه جایه ل و جوانه ییل نه ی ناوچه یله فره تر که فته شوون ماده ییل بیه ووشکه ر؟

بهنام سه میمی : وه و جووره گ خودەدان زانین جوانه ییل ئاینده ی ولاتن، هه لبه ته من نه که سایه تیگ سیاسیم و نه یل مه زه و ی، وه ی نه گه ر له رو ی سیاسی به توائیم ته ماشای باوته گه بکه ییم، دووس نه یرن ک جوانه ییل بکه فته شوون وەرزش له وەر نه وه گ عه قل ساق ها له ناو له ش ساق، و وه و جووره گ من خه وه درارم پرۆیا گه نده یا دعایاتیگ خه نه ناو نه و ناوچه یله جوور تموونه :

ئویشنه جوانه ییل ک نه گه ر به توائید چه وری له شد به توائیده و له شد جوانه و بوود بایه ته به چید شیشه (جووریگ له ماده ییل بیه ووشکه ر) بکیشید (خه نیگ....) و وه داخه و که سه یل پسپۆر و شاره زایش له وره نه یه ک ریگری له جوانه ییل بکه ن ک وه ی ریه یله نه چن و ئاموژگارییان بکه ن، من خودم کتاویگ وه زووان فارسی نویسامه و چاپی کردم وه ناو (دانستیه ی بدنسازی) وه مانای زانستیه ییل له ش جوانی، وه داخه وه که سیگ نه ویه ک ده سمیه تم به یید نهرا نه وه گ نه ی کتاوه ئه را کوردیش هه لیه و گه ردنیم نهرا نه وه گ جایه ل و جوانه ییل کوردیش له کوردستان به تویه ن له ی نه ف وەرگیرن و

ئەكەفنه شوون مادەیل بیهووشكەر.

شەفەق : ئایا بەنام سەمیمی دەل كەس و كار و خانەوادەى

خوەى وەزووان داڭگى قەسەكەى یا وەزووانەیلتر؟

بەنام سەمیمی : مەن خاوەن ۳ مەنالم، دو دەویەت و یەك كور، دو یەتەگە وراگەم دكتۆر دەرمانسازەك لەكارەیلەم هەمیشە دەسەمیه تەدەرەم، ئەى فەقیرەیلە هەر كامیان وەچەن زووان قەسەكەن، لەناو مال وەكوردى قەسەكەن و زووانەیل فارسی، دەنیماركى، ئەلمانى، سویدى و ئنگلیزىش زانن.

شەفەق : خوەد زانید زووان داڭگى ناسنامەى هەر ئنسانىگە، ئەرا ئیسە لەكرماشان و ئیلام لەزووان داڭگى دویره و گرن و فرەتر وەرەو زووان و فەرەهنگ فارسی چن؟

بەنام سەمیمی : هەر وەو جوورەگ گشتمان تاریخ كوردستان زانیم كرماشان هر ناوى كرمانشاه بویەك پارێزگا بوى و سەنەندەج خوەمان و ئیلام فەزا بوى، یانەقەزایل كوردى بوین ك ناوەند پارێزگاگەیان شار كرماشان بوى، هەر لىوا هەمەدان و لورستان و بیجار و چەن شارىگ تریش سەر وەپارێزگاى كرماشان بوین و وختى وتیان كرمانشاهان وەماناى ئەى شارەیلەك گشتیان سەر وەكرماشان بوین، یەسیاسەت رژیەم شاه بوى ك زانستیان یەكگرتن شارەیل كوردستانی مەسەلەگ مەترسیدارنەرایان و هەر لەوەر یەیش هاتن قەزایل سەر وەكرماشان كرنەپارێزگاگى سەرەوخوەى، ئەو وەختەهاتن جوور نەمونه ئەگەر مامۆستایگ یا كارمەندىگ كورد لەكرماشان یا ئیلام خزمەت بكردیاگ ئەرا تهران یا مەشەهد یا شارەیل تر بردیانەیان و كارمەندەیلگ لەو شارەیلەهاوردیانەشوینیان، ها هویرم ئیمە وەختى مەنال بویمەن و لەمەدرەسەدەرس خوەنستیایم هەر چەن خوەنستەن وەفارسى و بەشىگىشى وەعەرەبى بوى دەل لەوەر ئەوەگ گشتمان كوردزووان بویمەن تەنیا خوەنستەن و نويسانەگەمان وەفارسى بوى ، دەل خوەمان و مامۆستایلمان هەر وەكوردى دەل یەكا قەسەكردیام، ئەوان هاتن مامۆستایل كورد بێردن ئەرا شارەیل تر و مامۆستایل فارس هاوردنەناوچەیل خوەمان و زووان كوردى كوشتن. هەلبەتە لەهویره نەوردن زووان، كار سەختیگە و تەنیا كەسەیل ئەسەلمەن توپەنن زووان خویمان لەهویره نەوون و ئەسەلمەنى و فەرەهنگ لەپەلەى یەكەم زووانەو نیەود ئایم زووان و ئەسل خوەى لەهویره بوید ئمجا بیلا لەهەرشوینیگ جەهان بژیەید.

شەفەق : ئایا بەنام سەمیمی لەناو مەیدانەیل وەرزشى جەهانى خوەى جوور كوردیگ ناسنیگ؟

بەنام سەمیمی : بەلى، هەمیشەخوەم جوور كوردیگ ناسنامە،

راسە ك كەسەیلگ هەن ك سیتیزن و لاتەیلگ ترن دەل وەختى ئویشن ك جوین خوەدان ناسنن؟ ئویشیم لەپەلەى یەكەم كوردایەتى، راسە ك ئیمە لەدەیشت و لات ژیهیم دەل وەئەسەلمەنى خوەمان توپەنیم پابەن بویمەن.

شەفەق : ئایا مەیدانەیل و پالەوانیەتیەیل وەرزشى توپەنن بوونەمەنبەریگ ئەرا فرەتر ناسانن مللەت كورد وەمللەتەیل تر دنیا؟

بەنام سەمیمی : ۱۰۰٪، وەئەراى جوین مەن هەر و لات و هەر مللەتیگ لەپەلەى یەكەم لە ریگەى وەرزش توپەنى خوەى وەدونیا بناسنى و وەرزشكار وەختایگ لەپالەوانیەتەیل جەهانى بچوودەیان سەكووى قارەمانى توپەنید ئەو و لاتە بناسنى و ئالاگەى بەرزەو یكەى، و هەرچەنیگ وەرزشكار لەو و لاتە فرەتر بوود ئەو و لاتە ناسریاگ ترەو بوود لەناو دنیا،

و هەریەم كوردستانیش وەچەن ملیۆن كەس نەسەمەوئەرا خوەى نیشتمانیگەو خاوەن ئالای خوەیهو و چەن سالیگە ك وەخوەشجالیهو تارادیگ سەرەوخوەى بوپە، ئەمیریکیەیل یا ئەوورۆپایەیل ئەگەر وەرزشكاریگ تازە دەل ئالای و لاتەگەى ك نەناسریاگ یا غەریب بوود لەناو مەیدانەیل وەرزشى بدوینن، یەكسەر چن لەبارەیهو وەرپرسیار كەن و لەیەكەو داینەیلگ لەبارەى ئەنجام دەن تا بزائن كیهو و ئالاگەى هیەن چ و لاتیگە! دەل وەداخەو لای ئیمە لەیوا چشتیگ نیە. وەهەر حال وەرزشكار نوینەر و لاتەگەیه، دەل وەداخەو وەرەكەس لەو وەرزشكارەیل هەن ك ئەرا بوپل خوەیان فرووشنە و لاتەیلگ تر، لەحالەتیگ ك ئایم وەرزشكار وە هوپچ شیوپیگ نەبایەتە خوەى بفروشیگ، جوور نەمونه نیە توام ناوبارم، وەرزشكاریگ خوەى كورستانیهو دەل چوود و وەناو سەودیە بەشدارى پالەوانیەتەیل كەید، ناخر چوین بوود وەختیگ مەن كوردم بچم وەناو سەودیە بەشدارى بكەم؟ یا خوەم بفروشم و وەناو ئەلمانیا بەشدارى بكەم؟ یەو وەپى ئویشن خوەى فرووشى. مەن ئومیدوارم ك وەرزشكارەیل ئیمە هوپچ وەختیگ ئەى كارنەكەن! و داوایش لەحكومەت هەریەم كەم ك حوكم باوگ داڭگ ئەرا وەرزشكار دیریگ، پشتگیری لەو وەرزشكارەیل بكەى، لەوەر ئەوەگ ئەگەر پشتگیریان نەكەى چن و خوەیان فرووشن.

شەفەق : كار میدیای كوردى لەپشتگیری كردن و گرنى داینى وەو وەرزشكارەیل چوین هەلسەنگنید؟

بەنام سەمیمی : هەلبەتە مەن بایەتە یەبویشم ك یەكەم مین میدیای كوردى ك تا ئیسە پەيوەندى وەمەنە وەكردیەو هەوالم پرسیهو دیدار دەل مەن ساز داس دەزگاى رەسانن (شەفەق) دەك فرەمایەى خوەشجالى و شانازیەنەرا مەن ك لەریگەى میدیایگ كوردى توپەنم دەنگ خوەم بێرەنمە هاووزووانەیل كورد و ئیو دایخ وەو وەرزش و وەرزشكارەیل دەین و ئومیدوارم میدیای كوردى بایخ فرەتریگ بیەیدەنەو وەرزشكارەیلەك بوینەسەمایەى شانازی ئەرا كورد و كوردستان.

دەل لە بارەى مەسەلەى میدیا وەگشتى مەن خوەم دو سال تەلەفزیۆن تاییبەت وەخوەم داشتەم و وەداخەو لەوەر ئەوەگ ك لایەنەیل كوردى پەيوەندى وەمەنە وەنەكردنەنە توپەنس تەسپۆنەسر لەكوردستان بگرم، ئەرا ئەوەگ تەلفزیۆنەگەم بكەمە تەلفزیۆنیگ كوردى و بتوینەم خزمەت بكەم، و لەوەر ئەوەگ سپۆنسرەیل گشتى فارس بوین، وەداخەو نە توپەنستەم ئەى كارنەنجام بیەم و ناچار بویم ك لە ناو بەرنامەگانم وە هەردوگ زووان فارسى و كوردى قەسە بكەم، ئیمە لەلۆس ئانجەلس تەلفزیۆن كوردى نەیریەم ك تەلفزیۆنیگ بوود بەرنامەیل هووکارەكردن پەخش بكەیم و گشتیان فارسیین و ئیمە نیاز وەتەلفزیۆنیگ كوردى تاییبەت ئەرا هووکارەكردن دیریەم، لەوەر ئەوەگ هەر وەو جوورەگ ك وەرچلەیه ئامازەو وەپى كردم

وەرزشیش زانستیگەك بایەد هووکارەى بویمەن و ئەو و لاتەیلەگ لەبازیەیل ئۆلۆمپى سەرکەفتن وەدەس تیهەن وەخاتر ئەوەس ك خاس ئەى زانستەزانن وەتاییبەت وەرزش جوانى لەش، چوینكە هەر وەرزشیگ بكەید بایەد لە شانى مەشق جوانى لەشیش بكەید، و تەلفزیۆنەیل ئیمە وەداخەو وەرەتر بەرنامەیلان پەخش كردن گورانى و فیلمەك هوپچ سوود و قانجازیگ ئەرا جوانەیل نەیریەد و تەنیا لەو وەختیان بەید، و مەن لەپەرە و نامادەم ك ئەرا هەر جوورە خزمەتیگ چ لەبواردەیل هووکارەكردن وەرزشى و چ لەبواردەیل میدیا و پەخش بەرنامەیل وەرزشى بامە كوردستان و ئەزموون چەنای چەن سالەى خوەم بئەمە خزمەت جایل و جوانەیل كورد، دەل وەداخەو تا ئیسە دەر فەتیگ نەویەك مەن بام و خزمەت بكەم، وەتاییبەت لەبارەى وەرزش جوانى لەش توپەنم بویشم ك هەر وەرزشیگ چ تووپان چ تووپ باسكەو... هتە بایەتە وەلیا مەشەقەیل لەش جوانى و وەهیز كردن لەش ئەنجام بدریەى و مەن خوەم وەرچلە چەن سالیگ رایشەر (مدرپ) یانەى تووپ باسكەى (لەپكرز) ئەمريكا بویم ك یەكیگ لەناو وەرترین یانەیل دونیاس، دەل وەداخەو لای ئیمە لەیوا چشتیگ كەمتر گرنى وەپى دریەى، و ئەگەر تەماشای بكەین ئیمە تەنیا تووپانەگەمان ناسریاگەو تووزیگیش زوورانبازى یا (مصارعە).

شەفەق : پەيام كووتایی بەنام سەمیمی ئەرا هاووزووانەیل چەس؟

بەنام سەمیمی : مەن ماڵپەریگ نەلیكترۆنى تاییبەت وەخوەم و كۆمپانیگەم ك دروسكەر تەواو كەردەیل خوراكى و وەرزشیە دیرم لەبان توور ئەننەرنیەت لەژیر ناوونیشان (www.sununique.com) و هەر لەیوا ئیمە یەلەگەمیش (behnamro@aol.com) هالە خزمەت هاووزووانەیل ئەزیز ئەرا هەر پرسىاریگ لەبارەى تەندروستییان یا هەر پرسىاریگ لەبواردەى وەرزش وەتاییبەت وەرزش لەش جوانى ك توپەنن لەریگەى ویب سایت و ئیمەیل پەيوەندى وەپیمە وەبكەن، و هەر لەیوا جارێگتریش ئامادەى خوەم نیشان دەم ئەرا هەر جوورە خزمەتیگ وەهەر شیوپیگ بوود ئەرا ئەزیزەیلەم لەكوردستان و نامادەم و ئارەزوویش دیرم ك رووزیگ باید بتوینەم لەناو خاك كوردستان خزمەت وەمللەتەگەم بكەم، و داوا لەو وەرپرسەیل و لایەنەیل پەيوەندیدار وەتاییبەت وەزارەت وەرزش و جایل و جوانەیل لەحكومەت هەریەم كوردستان كەم ك هاوکاریمان بكەن ئەرا ئەوەگ وەئومید خودا بتوینەم وەرزشكارەیلگ لەكوردستان پەرورەدە بكەیم ك بتوینەن بەشدارى لەپالەوانیەتەیل ئۆلۆمپى بكەن و بوونەمایەى فەخر و شانازى ئەرا مللەتەگەمان و مەن نامادەم ئەرا هەر جوورە خزمەتیگ، لەكووتایی سەلام و ریز دیرم ئەرا مللەت كورد. بزی كورد، بزی كوردستان، فرەسوپاس ئەرا ئیویدیش.

خوښه وارهیل خوښه وویس!

هوېچ چشتیگ چوی سیاست سهر مردم ناوردیهسه ژان و نهویهسه مایه ی هرچې ناکووکې و زووران و قهیرانه یله له تمام ولاتهیل جهان؛ روی له هر ولاتیگ یا هر ناوچه و هر شوونیک له جهان کهد نوورید همهمیشه یه قهیرانیگ بهریا بیه و وهختی له هووکاره گه ی پرسید ، دوینید تهنیا سیاست و سیاستمه داره یله ک نهر ا بهر ژوهندی یا مهسله هت خودیان نیشتنه ئی همگه گیر و گرفت و کوشت و کوشتاره بهریا کردنه و دم هر کامیانیگ کهدوه و ئویشید من هاهم بان هق و وهرانوره گم خه تاکاره... ئینجا به و عهقل بار و هویر له ی بهدبه ختیه یله بکه و مینه ی چاره سهریگ بکه ک گشت لا وهی رازی بوون و باره یانه بان نه و باوره ک "زهوی" ئی که وکهب گه ورا، جی گشتمان له تی بووده وه و خیر و بهیری نه وونه فرس ک بهش گشت لایگ کهد و بگر بهش نه وویل ناینده ییش کهد و هوېچ مه هانه یگ نیه نهر ا ئی هممه گه رزی و زووران و قهیرانه یله ک ژیان مردم تال کردیه.

بیلا له یه زیاتر سهردان وهی باوته ناریمنه ژان و باسه گه ی ئیچاره مان له بان ئی باوته وه و سهرهاتیگ نزیک له سیاست و دویر له کوشت و کوشتار نهر ا داندان باریم:

منالیگ له باوگی پرسئ: باوه سیاست معنای چهس؟
پیاوه گه ییش وت: بیلا که منی سیاست نهر ا شیه و بکه م تا حالی بوید، من سهر چاوه ی رزق و رووزی خیزانم؛ ئنجا له وهر نه وه ناو خودم

نهم سهرمایه داری... و دالگدیش بهر پوه بهر دارایی ناوماله، له وهر نه وه ناوی نه یمن حکومت ... ئیمه خه ریکیم هه وه جهیل تو دابین که یمن له وهر نه وه ناود نه یمن ملهت... ژنه خزمه تچه گه یا که نیه گه مانیش وه چین کارگه رهیل ده یمنه قه لم... و برا کورپه گه دیش ناوی نه یمن ناینده... ئیسه تو به و هویریگ له یانه بکه تاگهر بزانید معنای سیاست چهس!!!

کورپه گه ییش چییه توو جی خه فتنه گه ی و دس کرده هویره و کردن له قسه گان باوگی... دیروخت شه و دنگ گیرستن برا بو یچه له گه ی هاته گووش، ههلسیا تا بزانید چهیه، ته ماشا کرد پراگه ی میز کردیه سه جی و گیری، ئنجا چوی نهر ا خانگه گه ی دالگ و باوگی و ته ماشا کرد دالگی خه فتنه و باوگی نیه سه ی و هز نه کرد دالگی له خه و ههلسنید و بریاردا بچوود نهر ا خانگ که نیه گه، نوورست درانه گه ی کلیل دریاس و نه ویش هات له کونای درانه گه وه نوورست، ته ماشا کرد باوگی وهل که نیه گه نیشتنه دمه ته قی کهد و تیر تیر خه نید و ناگای له دنیا نیه، کورپه گه ییش له یرا دی هوېچ وهی نه کریا و مل برده خوزا و دوباره چویه و نهر ا خانگه گه ی خودی و خهفت. شه وکی وهختی له خه و ههلسیا و چهوی که فته باوگی وته پی: باوه ، ئیسه زانستم سیاست معنای چهس!! باوگیشت وت: نافهریم کورم ، نا دهی نهر ا باوگد بویش بزانت چه له سیاست رسیده سه و؟!

کورپه گه ییش هاته و جووا و وت: خاس ((وهختی سهرمایه گوزاری وه چین کارگه رهیل بازی کهد، حکومت غافل بوود و خه و گریده ی و ملهت پشتگووش خریهید و ناینده ییش چقیه یده پیسی!!)).

معنای سیاست

ماجد سویره مری

لیوهیل تو

چه بیب الله به خشوده

وهی ها ده وهرم دل وه سهر زونف تو دامه
به رگ نه فسم وه پدل دار تو به سامه
شه و تم دهویه تا گ خوشا و بوو ده شه نه ی وا
هویرم په ریه تا بچه شی عه تر شه مامه
نامه ی بگریگم یه نهر ا قه ول تو گرتم
نویرم بپه ری یه وه چه دهی دامه و سامه
برشانی و سووزانی و دایم وه گره ی نار
بوومه خر نه و له نجه مگه م چه گونامه
لیوهیل تو ئویشن ک دهمت شه ریدت لیموو
زونفیل تو ئویشن ک نه خودی عه ین حه رامه

RADIO SHAFaq
BAGHDAD 102 FM

www.shafaq.com

